

ಭಾಗ : ಮೂರು ಕಾವ್ಯ ಭಾಗ (ಅಧ್ಯಾನಿಕ)

8. ಮಂಕುತಿಮೃನ ಕಗ್ಗ

– ಡಿ.ವಿ.ಜೆ.

೧. ಆತ್ಮೋನ್ನತಿ ದಾರಿ

ಗೌರವಿಸು ಜೀವನವ, ಗೌರವಿಸು ಚೇತನವ |
ಆರದೋ ಜಗವೆಂದು ಭೇದವೇಣಿಸದಿರು ||
ಹೋರುವುದೆ ಜೀವನಸಮೃದ್ಧಿಗೋಸುಗ ನಿನಗೆ |
ದಾರಿಯಾತ್ಮೋನ್ನತಿಗೆ – ಮಂಕುತಿಮೃ

೨. ನಗುತ ಬಾಳು

. ನಗುವು ಸಹಜದ ಧರ್ಮ; ನಗಿಸುವುದು ಪರಧರ್ಮ
ನಗುತ ಕೇಳುತ ನಗುವುದತ್ತಿತಯದ ಧರ್ಮ ||
ನಗುವ ನಗಿಸುವ ನಗಿಸಿ ನಗುತ ಬಾಳುವ ವರವ |
ಮಿಗೆ ನೀನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೋ – ಮಂಕುತಿಮೃ

೩. ಮಾನವನ ಯತ್ನ

ಹೊತ್ತು ಕಣಕಣದಿ ಮಣಿನು ಗೆದ್ದಲಿರುವೆಗಳು |
ಮೆತ್ತುತೆಂಬಿಡದೆ ದುಡಿದಾಗಿಸಿದ ಗೂಡು ||
ಹುತ್ತವಾಗುವುದು ವಿಷಸರ್ವಕ್ಕೆ; ಮಾನವನ |
ಯತ್ನಗಳ ಕಥೆಯಿಷ್ಟೇ – ಮಂಕುತಿಮೃ

೪. ಜೀವನ ತತ್ವ

ಹುಲ್ಲಾಗು ಬೆಬ್ಬದಡಿ, ಮನೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾಗು|
ಕಲ್ಲಾಗು ಕಷ್ಟಗಳ ಮಳಿಯ ವಿಧಿ ಸುರಿಯೆ||
ಬೆಲ್ಲಸಕ್ಕರೆಯಾಗು ದೀನದುಬ್ರಾಲರಿಂಗೆ|
ಎಲ್ಲರೊಳಗೊಂಡಾಗು – ಮಂಕುತಿಮೃ||

6. ಜಾಣ ವಿಜಾಣನಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ

ಹೋಸಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು ಕೂಡಿರಲು ಮರಸೊಬಗು
ಹೋಸಯುಕ್ತಿ ಹಳೆತತ್ತ್ವದೊಡಗೂಡೆ ಧರ್ಮ||
ಯಷಿವಾಕ್ಯದೊಡನೆ ವಿಜಾಣ ಕಲೆ ಮೇಳವಿಸಿ
ಜಸವು ಜನರ್ಜೀವನಕೆ – ಮಂಹುತಿಮ್ಮಿ||

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಪ್ರಾಂತಿಕ ನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಱಲಲಿಟಲ್ಲಿ ಹೋಲಾರ ಜೆಲ್ಲೆಯ ಮುಖಬಾಗಿಲಿನ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕವಿ-ಲೇಖಕರಾಗಿ, ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ, ಸಂಘಟನಕಾರರಾಗಿ, ದಾರ್ಶನಿಕರಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಡಿವಿಜಿ ಹತ್ತಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಪ್ರಬಂಧ, ವೃತ್ತಿಚಿತ್ರ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ತತ್ವ ಚಿಂತನೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮುಂತಾಗಿ ಅವರು ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲ. ವಸಂತ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ, ನಿವೇದನೆ, ಉಮರನ ಒಸಗೆ, ಕೇತಕಿ ವನ, ಮಂಹುತಿಮ್ಮಿನ ಕಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಫಾನೆಟೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ಮನೆಮಾತಾಗಿದೆ. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ ಮಂಹುತಿಮ್ಮಿನ ಕಗ್ಗ ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯಗಳ ಅಶಯ:

1. ಜೀವನವನ್ನು ಗೌರವಿಸು, ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸು, ಜಗತ್ತು ಅನ್ಯರದು ಎಂದು ಭೇದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾವು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವುದೆ ಬದುಕಿನ ಏಳ್ಳಗಾಗಿ. ಅದು ನಿನ್ನ ಆತ್ಮೋನ್ಯತಿಗೆ ದಾರಿ.
2. ಮಾನವನಿಗೆ ನಗುವು ಸಹಜವಾದ ಧರ್ಮ. ಅನ್ಯರನ್ನು ನಗಿಸುವುದು ಪರಧರ್ಮ. ನಗುವನ್ನು ಕೇಳಿನಗುವುದು ಅತಿಶಯ ಧರ್ಮ. ಅದುದರಿಂದ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಗುವ, ನಗಿಸುವ, ನಗಿಸಿ ನಗುತ ಬಾಳುವವರನ್ನು ನೀನು ಬೇಡಿಕೊ.
3. ಗೆದ್ದಲಹುಳುಗಳ ಕಣ ಕಣದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊತ್ತು ಶ್ರಮದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗೂಡು, ವಿಷದ ಹಾವಿಗೆ ಹುತ್ತವಾಗುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ಮಾನವನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಆಗುವುವು.

೪. ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಾಗು. ಮನೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಾಗು. ವಿಧಿಯು ಕಪ್ಪಗಳಿಂಬ ಮಳೆ ಸುರಿಸಲು ಕಲ್ಲಾಗು. ದೀನದುಬ್ರಹ್ಮಲರ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನು ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಯಾಗು. ಎಲ್ಲಾ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಒಂದಾಗಿರು.
೫. ಹಳೆಯ ಬೇರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮರ, ಹೊಸ ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದಾಗ ನೋಡಲು ಸುಂದರವಾಗಿರುವುದು. ಹಳೆಯ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮ ಹೊಸ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದರೆ ಚೆನ್ನ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮುಷಿವಾಣಿಯೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಕೂಡಿದರೆ ಜನರೇವನ ಹುಲುಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಗೌರವಿಸು ಜೀವನವ, ಗೌರವಿಸು ಚೇತನವ ಈ ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು?
2. ನಗುವು ಸಹಜದ ಧರ್ಮ; ನಗಿಸುವುದು ಪರಧರ್ಮ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಆಶಯವೇನು?
3. ಹೊತ್ತು ಕಣಕಣದಿ ಮಣಣನು ಗೆದ್ದಲಿರುವೆಗಳು ಈ ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು?
4. ಹುಲ್ಲಾಗು ಬೆಟ್ಟದಡಿ, ಮನೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾಗು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
5. ಹೊಸಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು ಕೂಡಿರಲು ಮರಸೊಬಗು ಈ ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು?
6. ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
7. ಮನುಷ್ಯನ ಕಾರ್ಯಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಏಕ ಗೆದ್ದಲು ಹುಳುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ?
8. ನಗು ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕವಿ ಹೇಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ?
9. ಎಲ್ಲಾ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
10. ಹಳೆಯ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮ ಹೊಸ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದರೆ ಚೆನ್ನ ಎಂಬ ಈ ಮಾತನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

9. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ

- ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕುಣಿಯುತಲಿತ್ತು
ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವರ ತುಳಿಯುತಲಿತ್ತೋ
ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ

ಬಾಣಿಂತಿಯೆಲುಬ ಸಾ .
ಬಾಣಿದ ಬಿಳಿಪಿನಾ
ಕಾಣಿದ ಕಿರುಗೆಜ್ಞ ಕಾಲಾಗ ಇತ್ತೋ

ಸಣ್ಣ ಕಂದಮೃಗಳ
ಕಣ್ಣೀನ ಕವಡಿಯ
ತಣ್ಣನ್ನ ಜೋಮಾಲೆ ಕೊರಳೊಳಗಿತ್ತೋ

ಬಡವರ ಒಡಲಿನ
ಬಡಬಾನಲದಲ್ಲಿ
ಸುಂಡು ಸುಡು ಪಂಜು ಕೈಯೊಳಗಿತ್ತೋ

ಕಂಬನಿ ಕುಡಿಯುವ
ಹುಂಬ ಬಾಹಿಲೆ ಮೈ
ದುಂಬಿದಂತುಧೋ ಉಧೋ ಎನ್ನತಲಿತ್ತೋ

ಕೂಲಿ ಕುಂಬಳಿಯವರ
ಪಾಲಿನ ಮೈದೊಗಲ
ಧೂಳಿಯ ಭಂಡಾರ ಹಣಿಯೊಳಗಿತ್ತೋ

ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಗಣಣ, ಮ
ಹಡಿಯೊಳಗ ತನನ, ಅಂ
ಗಡಿಯೊಳಗ ರುಣ ರುಣ ನುಡಿಗೊಡುತ್ತಿತ್ತೋ

ಹ್ಯಾಂಗಾರೆ ಕುಣಿಕುಣಿದು
ಮಂಗಾಟ ನಡೆದಾಗ
ಅಂಗಾಟ ಬಿತ್ತೋ, ಹೆಗಲಲಿ ಎತ್ತೋ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆ (ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ) ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೋಳಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ. ‘ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ’ ಎಂಬುದು ಅವರ ಕಾವ್ಯನಾಮ. ಱಲ್‌ರಲ್ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ಕವಿಯಾದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಸ ಮಾಡಿ ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದವರು. ನಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅನುವಾದ ಮುಂತಾಗಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಬಹುತೇಕ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ದೇಸಿ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳ ಆಳ, ಅರಹು, ವಿಸ್ತಾರಗಳು ಓದುಗರನ್ನು ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚಿತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕುಡಿಯೋಡೆ ಇಂದಿನ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ನೂರಾರು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅರ್ಥಪೂರ್ವಾದ ಸುಮಧುರ ಕಾವ್ಯ ಮನುಜ ಕುಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ. ಮೂವತ್ತೇಳು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಂಡ ಅಪ್ರತಿಮ ಕವಿ. ಱಲ್‌ಲಿಂಗಲ್ ಅವರ ‘ನಾಕುತಂತಿ’ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಜಾಖನಹೀರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಲ್ಲವ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಕವನದ ಆಶಯ

ಕಾಂಚಾಣಾದ ಕ್ರಿಯೆವನ್ನು ಮೂಲೀಕರಿಸುವ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾವನ್ನು “ನಾದಲೀಲೆ” ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯು ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾದ ಕ್ರಿಯೆವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ವಾದಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾದ ಕುಣಿತವು ಮಾಮೂಲು ಕುಣಿತವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಕೃತಿಯ ಮೌತ್ ಅದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಕವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಾವ ಕಲಾಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟವೆ.

ಪದಕೋಶ

ಜೋಮಾಲೆ - ಜೋತಾಡುವ ಮಾಲೆ

ಬಡಬಾನಲ - ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿ

ಕೂಲಿಕುಂಬಳಿಯವರು - ಬಡವರು, ಕೂಲಿಮಾಡಿ ಬದುಕುವವರು

ಸಾಬಾಣ - ಸಾಬುನು

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ

1. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಎಂದರೇನು?
2. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವೇನು?
3. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕವನವನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಯಾವ ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ?
4. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಕ್ರೀಯೆವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ?
5. ಎಲ್ಲಾ ವಿಕೃತಿಯ ಮೊತ್ತ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಯಾವ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ?
6. ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾದ ಕುಣಿತ ಮಾಮೂಲು ಕುಣಿತವಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ.
7. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ,
8. ಹಣದ ಕ್ರೀಯೆವನ್ನು ಮೂತ್ತೀರ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಪೂರಕ ಓದು:

ಶಿಶುನಾಳ ಷರೀರ ಅವರ “ದುಡ್ಡ ಕೆಟ್ಟದ್ಡ ನೋಡಣ್ಣಾ”.

ಮೌ, ಜಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅವರ “ಹುಣಿಯುವ ಕಾಂಚಾಣಾ”.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಾದ ನಾದಲೀಲೆ, ಸವೀಗೀತ, ಗರಿ, ಆಡುವಾಡು, ಒಲವೇಬದುಕು, ಅರಳು ಮರಳು ನಾಕುತಂತಿ, ಗಂಜ್ಞೆ.

10. ಹೊಸಬಾಳಿನ ಗೀತೆ

- ಕುವೆಂಪು

ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಬಾಳು! ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಪಾಲು!
ಎಂಬ ನವಯುಗವಾಣಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ ಕೇಳಿ!
ಯುಗ ಯುಗದ ಧಾರಿತ್ಯ ಭಾರದಿಂ ಬೇನ್ ಬಾಗಿ
ಗೋಳಿಡುವ ಬಡಜನರೆ, ಎಳರ್ಯೆ ಏಳಿ!

ಶ್ರೀಮಂತರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೂರಳಾದೆ
ಹುಸಿದು ಕುಗ್ಗಿದವರೆಲ್ಲ ಸಂತಸವ ತಾಳಿ!
ಕಂಗೆಟ್ಟ ಸೋದರರೆ, ಬರುತಿಹಳು ಕಾಣಿರ್ಬೇ
ಧಾನವರ ಸೀಳಿ ಅದೊ ವಿಷ್ವವದ ಕಾಳಿ!

ಇಂದ್ರ ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಬಂದಿಹುದು ಕೊನೆಗಾಲ;
ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದಿಂದು ನಂದನದ ಬೇಲಿ!
ದೇವತೆಗಳ ಶ್ರೀಲಮೋದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ
ಗೋಚರಿಸುದಲ್ಲಿ ಮತ್ತರ ಕೃಷಿಯ ಕೇಲಿ!

ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲತೆಯ ಜಾತಿಯಾ ನೀತಿಯಾ
ಪಕ್ಷವಾತವನೆಲಗಲ ಕೊಚ್ಚುವುದು ಬುದ್ಧಿ;
ಮತ್ತೊಂದು ನಾಕವನೆ ನೆಯ್ಯುವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ದೇವರ ನ್ಯಾಯವನು ಮಾನವರೆ ತಿರ್ದಿ!

ಕೃಳಾಗದವರೆಂಬ ನಾವು ಕೇಳಿಂದೆಂಬ
ಹಣೆಬರಹವೆಂದೆಂಬ ಮೂರ್ಖತೆಯ ನೀಗಿ
ಯುಗಚಕ್ರಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಸರ್ವರೂ ಸೇರಿ

ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟೊಮ್ಮೆನಸು ಮಾಡಿ ನೆರವಾಗಿ!

ಮೋಹಿನಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮೂರ್ಖದಾನವರೆಲ್ಲ
ತಮ್ಮ ಗೆಯ್ಯಿಯ ಪಾಲನನ್ನರಿಗೆ ತೆತ್ತು
ಸತ್ತಂತೆ ಸಾಯದಿರಿ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿಂದೆ
ಶ್ರೀಮಂತರೋಷ್ಯವಾ ಬಲೆ ನಿಮಗೆ ಮೃತ್ಯು!

ಇಂದು ನೆತ್ತರು ಚೆಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಹೊಟ್ಟಿಗನ್ನವ, ಮೈಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನು ನೀಡಿ
ಇಂದು ನೋವಾದರೂ ಇಂದು ಸಾವಾದರೂ
ಮುಂದೆ ಬಾಳಿಗೆ ಸೊಗಸು ನೆಮ್ಮೆದಿಯ ಮಾಡಿ

ಇಂದು ನೀವೇಳದಿರೆ ಕಚ್ಚೆದೆಯ ತಾಳದಿರೆ
ನಿಮ್ಮವರ ಬಾಳು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹೇಡಿ!
ಇಂದು ರಕ್ತದ ಬಿಂದು ಮುಂದೆ ಸೌಖ್ಯದ ಸಿಂಧು!
ಎಂದು ಸಾಹಸ ಕೇಳಿ, ಹಿಂಜರಿಯಬೇಡಿ!

ಕವಿ ಪರಿಚಯ

“ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ” ಎಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಕುಪ್ಪಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಮಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರು ಕುವೆಂಪು ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರು. ೧೯೦೪ ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಳಿ ಎಂಬ ನಿಸರ್ಗವೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಒಂಟಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಧಾರುವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮಲೆನಾಡಿನ ರಮಣೀಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಡುವೆಯೇ ಬಾಲ್ಯ ಕಳೆದ ಕುವೆಂಪು ನಂತರ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದು ಮೈಸೂರಿಗೆ. ಮೈಸೂರಿನ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮ ಕುವೆಂಪುರವರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಅಂತರ್ಗತ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಕುವೆಂಪು ಬರಹ ದಣೀವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ ಬಿಡದಂತೆ ಮಹೋನ್ನತ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದ ಕೇತೀ ಕುವೆಂಪುರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ ವಿಂಡಕಾವ್ಯ, ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ಮದುಮಗಳು ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ನಾಟಕಗಳು, ವಿಮರ್ಶೆ ಸಂಕಲನಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನೇನಪಿನ ದೋಷೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ - ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಮು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಜ್ಞಾನಚೀರೆ - ಪ್ರತಿಸ್ಥಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕುವೆಂಪು ಅದೆಮ್ಮೋ ಪ್ರತಿಸ್ಥಿ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿಗರೇ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ದರ್ಶನ. ಬದುಕಿನ ಗಾಢ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮೇಳಯಿಸಿಕೊಂಡ ಅಪೂರ್ವ ಒಳನೋಟಗಳ ರಸಸ್ವಾಷಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ರಸಾಯನಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಕವನದ ಆಶಯ

ಇದನ್ನು ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿದೆ. ದಾರಿದ್ರ್ಯಭಾರ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಶೋಷಣೆ ವರ್ಣ - ವರ್ಗ - ವರ್ಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ತುಳಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿವು ಹೇಳಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕವಿ ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಲಾಗದವರು, ಕೀಳು, ಹಣೆಬರಹಗಳೆಂಬ ಮೌಧ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಂದೆ ಬನ್ನಿ ಎಂಬ ಕರೆಯನ್ನು ಯುವಪೀಠಿಗೆಗೆ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕುರುಹಾಗಿರುವ ಸರ್ವೋದಯ ಸಾರುವ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು.

ಪದಕೋಶ:

ವಿಘ್ರಹ - ಕ್ರಾಂತಿ,
ನಂದನ - ದೇವೇಂದ್ರನ ತೋಟ,
ಕೇಲಿ - ಕೇಳಿ, ಆಟ
ನಾಕ - ಸ್ವರ್ಗ

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಹೊಸಬಾಳಿನ ಗೀತೆ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಶ್ರೀಮಂತರ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ?
೨. ಹಣೆಬರಹಗಳೆಂಬ ಮೌಧ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಂದೆ ಬನ್ನಿ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕವಿ ಕುವೆಂಪುರವರು ಯಾವ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖಿಂತರ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ?
೩. ಸರ್ವೋದಯ ತತ್ವ ಎಂದರೇನು?
೪. ಯುವಪೀಠಿಗೆ ಕವಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಂದೇಶ ಯಾವುದು? ವಿವರಿಸಿ.
೫. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಯಾವ ನಿದರ್ಶನಗಳ

ಮುಹಿಂತರ ಚಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ? ಏವರಿಸಿ.

೨. ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರೇನು?

೩. ಸತ್ತಂತೆ ಸಾಯಾದಿರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕುವೆಂಪು ರವರು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯುವಟೀಗೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ?

ಮೂರಕ ಓದು:

ಕೆವ ಕುವೆಂಪುರವರು ಬರೆದಿರುವ ಕವನಸಂಕಲನ “ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್ತೆ ರಷ್ಯಾ”

ಪಕ್ಕಿಕಾಶಿ, ಅಗ್ನಿಹಂಸ, ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ, ಪ್ರೇಮ ಕಾಶೀರ, ಕೊಳಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

ಭಾಗ - ನಾಲ್ಕು

ತಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಯ, ಕಥೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ

15. ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ - ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಷಟಿಹ್ಯ

- ಎ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾಜ್

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು. ಬಸ್ಸು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗು ಆ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಸ್ವಿತೀಯ ನನಬಾಯಿತು. ಆಗ ಅದು ಮಿಳಿ ಸಾಲದೆ, ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಬರಡು ಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ರಸ್ತೆಯ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಷ್ಟು ದೂರವೂ ಹಸಿರು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ; ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆ; ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ನೀರಿನ ಕಲರವ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುತ್ತತ್ತದೆ. ನಾನು ಈ ಮಾಪಾರಂಟನ್ನು ಸವಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾರಿದ್ದಾಗು ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಸುತ್ತಣ ಹಸುರಿನ ಕಡೆಗೆ ಕೈಬೀಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ "All this is Visvesvaraya (ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ)" ಎಂದ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಜನೆಯೇ ಆತನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಾವು "ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪದ್ದತಿ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಈ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಭಾತದೇಹ ನಮೋಡನೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನರಿಂದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇ ಅವರ ಜೀವದ ಜೀವ. ಆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಅದರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದವರು, ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ. ಆದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ಮಂಡ್ಯದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಈ ಇಂಜಿನಿಯರ್ - ರಾಜತಂತ್ರಜ್ಞರು ಮಾಡಿದ ಲೆಕ್ಕಾವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಉಪಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ನನ್ನ ಆ ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕನು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಇತರ ಮಹಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು - ಭದ್ರಾವತೀಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾಖಾನೆ, ಮೈಸೂರು ಬಾಂಕು, ಮೈಸೂರು ಲಿಷ್ಟಲಿಡ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರಿನ ಚೇಂಬರ್ ಆಥ್ ಕಾಮಸ್‌ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರದ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ. ಗಾಂಧಿಜಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು: ಭಗವಂತ ಮಾನವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮೊದಲು ಅನ್ನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಮನ್ನು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮನ ಅವಶಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು 1919 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ದಿವಾನಗಿರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಾದರು; ಆದರೆ ದೇಶಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಅವರು ಶುಷ್ಪ್ರಾಜ ಸಾಗರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮೀತಿಯ ಮತ್ತು ಭದ್ರಾವತೀಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾಖಾನೆಯ ಅಧಿಕೃತರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕ್ರಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತೊಡಕಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನು ಬಂದರೂ ಮುಸೂರು ರಾಜ್ಯವು ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿತ್ತು, ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ನಂತರ ಬಂದ ದಿವಾನರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಸಲಹೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೋ ಕಡೆ ಅವರ ಕೈವಾಡ ಕಾಣುತ್ತದೆಯೋ! ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜನ ದೂಡುಡಾಗಿ ಹೈಬೀಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಇದೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಕೆಲಸ” ಎಂದಲ್ಲ, “ಇದೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ” ಎಂದು.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳಷ್ಟೇ - ಬಹುತಃ ಅವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ - ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೇಳಿದಿದೆ. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷರಾದ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯುಳ್ಳ ರಾಜತಂತ್ರಜ್ಞರು, ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದವರು - ಇದನ್ನೇಲ್ಲಾ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂಥವೇ. ಅವರನ್ನು ದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಜ್ಞೆ ಕೈಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನು ತಾಯಿಯ ಪಾದಗಳ ಬಳಿ ಇಟ್ಟು ‘ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗಾಗಲಿ ನೋಕರಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬಾರದು; ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ದಿವಾನಗಿರಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದರಂತೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ಅವರ ತಾಯಿಗಲ್ಲ, ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ - ಯಾವುದು ನಿಜವೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ನೋಕರಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇನೋ ಸತ್ಯ.

ಕ್ರಮ, ಶಿಸ್ತ, ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಆಲೋಚನೆ, ನಿಷ್ಪಟತೆ ಇವು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಮುಟ್ಟಿಗಳಾಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಲೋಪ ಬಂದಿತೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಲಿ ಮೂರ್ಖಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಯಾಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತವರೂರಾದ ಮುದ್ದೇನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು. ಅಂದು ಸಂಚೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಧಿಕಿ ಶಾಲೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಕೇಕ್ಹಾಕುತ್ತ, ನಗುತ್ತ, ಕುಣಿಯುತ್ತ ಹೊರಬಂದರು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿದಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಮೇಷ್ಪರನ್ನು ಕರೆದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ಅವರ ಕೈಲಿಟ್ಟು ‘ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತರಿಸಿಕೊಡಿ, ಬಾಯಿ ಸಿಹಿಯಾಗಲಿ’ ಎಂದರು.

ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃಧರೆಬ್ಬರು. 'ಕ್ಷಮಿ ಅವರಿಗೆ ಪೆಪ್ಪರ್ ಮೆಂಟ್ ಹಂಚಿದರೆ ಸಾಕೆ? ನಾಲ್ಕು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತ್ರಾ ಅಪ್ಪಣಿಯಾಗಬೇಕು' ಎಂದರು. ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ಶಾಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದಾಯಿತು; ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರೆಯ್ಯನವರು ಇದು ನಿಮಿಷ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದರು. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ವಿವರೀತ ಅಸಮಾಧಾನ. ಎಂದೂ ಮಾಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಂದು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮೊರ್ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದರು! ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ಈ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಕ್ಕಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ರೂಪಾಯಿ ಖಿಚ್ಚ ಮಾಡಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಂಡಿತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಂಚಿ, ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಆದು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದ ಭಾಷಣ. ಮೊದಲನೆ ಭಾಷಣಕ್ಕೂ ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೂ ವಿಷಯಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಸಂಬಂಧತೆಯಿಲ್ಲ ಎನು ವೃತ್ಯಾಸವಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು; ಇದ್ದರೂ ಅದು ಆ ಚಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಗಮನಕ್ಕಿಂತೂ ಬಂದಿರಲಾರದು. ಅವರು ಏತಾಯಿ ತಿಂದು ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಾ ಬಟ್ಟಲುಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು 'ದಿವಾನರು' ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ಅದ್ದುತ ವೃಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಭಾಷಣವನ್ನು ಅಷ್ಟೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿರಲಾರರು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂತ ಇದು: ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರೆಯ್ಯನವರು ಮೇರಾವಿಗಳಾದ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಪರಾದ ತೋತ್ವಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ಗೌರವವನ್ನು ಆ ಹಸುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕ್ಷಮಿಸಿದರು.

ತೋತ್ವವರ್ಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೌರವ, ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ, ಈ ಉದಾತ್ತ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಎಂಥ ಅಮುಖ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗಲಿ ಮೊರ್ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತಾಡಲೊಂದರು. ಆಡಿದ ಮಾತ್ರ, ಬರೆದ ಬರಹ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೂ ಲೋಪ ಬರಬಾರದು. ಕೆಲವರು ಶ್ರೀತಿಜನ್ಯವಾದ ವಿಷಾದದಿಂದ, 'ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಾತನಿಂದಲೂ ಬರಹದಿಂದಲೂ ಭಾಷಾಸೌಂದಯಿವನ್ನು ನಿರ್ದಯಿರಾಗಿ ಹೊರದೂತ್ತಾರಲ್ಲ' ಎಂದು ಅತ್ಯಪ್ರಗೂಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರೆಯ್ಯನವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ: ಆದರೆ ಅದು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ಭಾಷಾಸೌಂದಯಿವನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಬೇಕೆಂದಲ್ಲ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ವೇಳೆ 'ಭಾಷಾಸೌಂದಯ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಸುತ್ತದೆ. ಸುಂದರವಾದ ವಾಗ್ರತ್ಯಗಳ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಮರಳುಮಾಡುವ ಕಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿದೆ! ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರೆಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸತ್ಯವೇ ಸೌಂದಯ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲೊಂದರು. ಸತ್ಯ ತನ್ನ ಸತ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆಂದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ.

'ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರೆಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದಯಿವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದ ಪಡೆಯುವ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಟೇಕೆಯನ್ನು ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ಹಿರಿಯ ಏತುರಾಗಿ

ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಗಂಭೀರಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು: ‘ಹೋದು, ಯಾವ ರೋಗಿಗೇ ಆಗಲಿ, ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ಗೌರವಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ. ನಮೆಲ್ಲರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯೂ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ನನ್ನ ಆಸೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯಳ್ಳವನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಕೊಡಲಾರದವರಿಂದ ಹಣ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದೀರಿ; ನನ್ನದನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ.’

ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಹಾಮರುಷರು ಉನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮರಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ದಟ್ಟವಾದ ನೆರಳು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ; ಆ ನೆರಳನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ಗಿಡವೂ ಬೆಳೆಯದು. ಅಂಥವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವವರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಎದೆಗಾರಿಕೆ, ಮುನ್ನಗ್ಗಾವ ಶಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲ ಕುಂದುಹೋಗಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಿರುವ ಅವರೂಪ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಚೆಲ್ಲಿರುವುದು ನೆರಳಲ್ಲ, ಬೆಳಕು. ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕುರುಡು ವಿಧೇಯತೆಯಲ್ಲ; ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರನ್ನೂ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕೆಳ್ಳಿಳ್ಳವರನ್ನೂ ಅವರು ಮಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ಹೊರಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಕ್ಕತೆಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗೂ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ದಿವಾನರಿಬ್ಬರು ಅವರೊಡನೆಯೇ ಬಹುಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದರು; ಅವರ ಪಾಲಿಸಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದವರು. ಆದರೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರಿದಾಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಘ್ರಯ್ರ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು; ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಕೊಡುವ ಜಿನ್ನತ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ಭದ್ರಾವತಿಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಲಾಸ್ಟ್-ಫನ್‌ಎಸಿನ ಮೇಲ್ಬಿಭಾರಣೆಗೆ ಅಮೇರಿಕಾದವರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಆತನ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಮುಗಿದೊಡನೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಮೈಸೂರಿನವರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದು ‘ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದರು. ಆ ಯುವಕನಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಈ ಸನ್ನಾನ ದೂರತ್ವದ್ದು ಶಕ್ತಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಕತೆಯಿರುವುದೆಂದರೆ ಬೀಳಿಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದ ಕಾಲ! ಆತ ‘ನನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ನಿಷ್ಯಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕಾಣ’ ಎಂದು ನಮ್ಮನಾಗಿ ತಡವರಿಸಿದ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಉತ್ತರ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಷ್ಪೂರವಾಗಿಯೇ ಬಂತು: ‘ನಿಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೇ ಅಂತ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಇದೆ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’.

‘ವಶೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತಲ್ಲವೇ?’ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಕ್ಷಮರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ಅಂತರಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ವಶೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಹಿಂದೆಗೆಯಬೇಕು? ಆದರೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿದ್ದಾದ್ದು ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪ; ಅವರಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ದಿರಸನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಭಿಮಾನವೇನೋ ಉಂಟು. ಅದು ನೀಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಅತ್ಯ ಇತ್ತ ಹಾರಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕ್ಷಾಲುಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಅದ್ದಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರು ಪಂಚೆಯನ್ನೇ ಉಂಟಿದ್ದರಂತೆ. ಕ್ಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಿದ್ದರೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡವರಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಸೂರ್ಯ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರತಿಇದ್ದನ್ನು ಮಿಶ್ರಿತೊಬ್ಬರು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಕಬ್ಬಗಳು ಒಂದು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ –ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕಾಲಾವಕಾಶದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ –ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಇಹಜೀವನಕ್ಕೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನವೂಂದನ್ನೇ ಗಗನಕ್ಕೆ ಏರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಉಪನಿಷತ್ತಗಳು ತಾನೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತವೇನು? ಕಾಯಕದ ಹಿರಿಮೆ, ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಂಪದ್ಯಕವಾದ ಮಾರ್ಗಜೀವನ – ಇಂಥ ಆದರ್ಥಗಳನ್ನು ನಂಬಿದ್ದ ವಶೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಉಪನಿಷತ್ತಗಳ ಶ್ರುತಿಗೆ ಹೊಂದುವಂಥ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಸ್ವಾಪಾದ ಜೀವನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿಮುಕೊಂಡಿರುವ, ನಿಶ್ಚಲ ಅನುಭಾವವು ‘ನಾನೇ ಭಾರತದ ಅಂತರಾತ್ಮ’ ಎಂದು ಅನೇಕವೇಳೆ ಸೋಗುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಅನುಭಾವ ವಶೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹಿಡಿಸದು.

‘ವಶೇಶ್ವರಯ್ಯಃ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಃ’ ಈ ದ್ವೈತ ಸಲ್ಲದು; ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ‘ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಐತಿಹ್ಯವೇ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಎನ್ನಬಹುದು.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ

ಅಕ್ಷಯಬ್ಜಾಳು ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿರಾವ್ (1900) ಅವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಪ್ರೋಫೆಸರ್ ಆಗಿದ್ದವರು. ಕನ್ನಡದ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಸರಸವ್ರಾಣಿವಾದ ಗದ್ಯವನ್ನು ಬರದ ಮೂರ್ತಿರಾಯರು, 'ಹಗಲುಗನಸುಗಳು', 'ಅಲೆಯುವ ಮನ', 'ಮಿನುಗುಮಿಂಚು' ಮುಂತಾದ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ಪತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಗಳು' ಕೃತಿಗೆ 1979 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಪತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಗಳು' ಕೃತಿಗೆ 1979 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಂತೆ ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಕೂಡ ನಾಸ್ತಿಕವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರತಿಭಾದಕರು. ಅವರು ಬರದ 'ದೇವರು' ಪ್ರಸ್ತರವು ಬಹಳ ಚಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದ ಹೆಸರು 'ಅವರವಯಸ್ಸನ ಅಮೆರಿಕಾ ಯಾತ್ರೆ'. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ಸುದೀರ್ಘ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ ಮೂರ್ತಿರಾಯರು 'ಸಂ ಗಣ್ಣಿನ ಹಿನ್ನೋಟ' ಎಂಬ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. 1984 ರಲ್ಲಿ ಕೈವಾರದಲ್ಲಿ, ನಡೆದ 5ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅವರ 'ಸಮಗ್ರ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು' ಎಂಬ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಸರ್ ಎಂ ವಿಶ್ವಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ನೆನಪಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲೇಖನದ ಆಶಯ

ಸರ್ ಎಂ ವಿಶ್ವಶ್ವರಯ್ಯನವರು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ವ್ಯಜಾಸೀಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಜನಾಂಗವು, ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎನ್ನಿಂತಹ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನವಕನಾಟಕದ ಹಾಗೂ ನವ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೋಬ್ಬರು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಎಂಬಂತಹ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸರ್ ಎಂ ಏ ಯವರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಲೇಖನವು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಕ್ಷಾರೀಕರಣ ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನಾಡು ಕನಾಟಕಕ್ಕೆ ಉಜ್ಜುಲ ಭವಿಷ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಳ್ಳ ಮನೋಭಾವ ಯಾವುದನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಧನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ದಿವಾನ ಪದವಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಸಂಗ - ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ಕಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾಗಿ

ನೀಡುವ ಕುರಿತು ಮೈಸೂರಿನ ದೊರೆಗಳಾದ ನಾಲ್ಕುಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಮಿಲ್ಲರ್ ಆಯೋಗ ನೇಮಿಸಿ ವರದ ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ ಎಂ ವಿ ರವರ ಬಲವಾದ ಪೀಠೋಧವಿತ್ತು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಭೇಗೆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು ಆದರೆ ಒಡೆಯರು ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀಡಿ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರಿಗೆ ಅನ್ನ ಬುರ್ಣನಾಗಿ ಅವತಾರ ಪುರುಷನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಸ್ತ, ಸಮಯ ಪ್ರಚ್ಛ್ರಾತ್ ತರ್ಕಬದ್ವಾದ ಆಲೋಚನೆ ಈ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
3. "ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದ ಭಾಷಣ ಅನಧಿವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ". ಈ ಮಾತನ್ನು ಲೇಖಕರು ಯಾವ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ?
4. "ದುಡಿದವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯಬೇಕು" ಎಂಬ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿ.
5. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಕುರಿತಂತೆ ಲೇಖಕರಾದ ಇ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
6. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಲಿಶ್ವಸವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
7. ಕನಾಟಕದ (ನವ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುವು?
8. ದಿವಾನ ಪದವಿ ಬಂದಾಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸೋದರ ಮಾವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮಾತು ಏನು?
9. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಉದ್ದಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಂಶವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಹುಡುಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಉದ್ದಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಸಮೇತ ವಿವರಿಸಿ.
10. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಕುರಿತು ಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕನೊಬ್ಬ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದಾರವು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಯಾಕೆ ನಿಜವೇಸಿಸಿತು? ವಿವರಿಸಿ?

ಪೂರಕ ಓದು

1. ಈ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವಂತಹ "ಟೀಕೆ-ಟಿಪ್ಪಣಿ" ಸಂಪುಟ - 2 ಇದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಇಂದಿನ ಭುಷ್ಟ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ ಎಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ನೆನಪು ಲೇಖನ.
2. ಡಿಲಿಜಿ ಅವರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕುರಿತು "ಜಾಪಕ ಚಿತ್ರಾಲೆ" ಸಂಪುಟ - 4 ಇದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನ.
3. ಈ ಎಂ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣರಾವ್ ರವರು ಬರೆದಿರುವ "ಶತಮಾನದ ಪುರಾಷ - ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ", ಪ್ರಕಟಣೆ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ನಾನ್‌ನು ಮಾಡಿ.

ಗಿರುವುದು

ಭಾಗ - ಪದು

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

18. ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ವಿಜ್ಞಾನ

- ಡಾ. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ

ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಮನುಕುಲದ ಜರಿತ್ಯೆಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೃಕುಬಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಕಲೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ವಿಸ್ಯಯಕರ ಆವಿಷ್ಠಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸಹೋಸ ಆವಿಷ್ಠಾರಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದ್ದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಸರಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಸ್ಥಾನ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಯಾಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಚ್ಚಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೇ ಆಯಾಯ ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಯ ಕ್ರೊಶಲ್, ನೈಮಣ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಜ್ಞೆ ವಿಕಾಸವಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆವಿಷ್ಠಾರಗಳು ನಡೆದವು. ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಕಾಲದ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನೂ, ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ, ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಮಡಕೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಕಟ್ಟಿವಲ್ಲಿ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ತಾರದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಮಡಕೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಕಟ್ಟಿವಲ್ಲಿ, ವಿಧವಿಧ ವಸ್ತುವಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನೇಯುವಲ್ಲಿ, ಚಮಚದಿಂದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ, ವಿಧವಿಧ ವಸ್ತುವಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ - ಹಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಕುಶಲಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಕಲೆ ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ, ಹಾರ್ಯಾಸ, ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವವರೆಗೆ ವಿಕಾಸಹೋಂದಿತು.

ತ್ರೀಪ್ತಾ. ೨೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯ ಕರ್ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಭಾರತೀಯ ನೇರಾರಾಯ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರದೆ ಹಲವು ಸೂಕ್ತ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಣಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತವು ಬಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆನ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಗೆ ಮೂಲ ನೆಲೆ.

ಶ್ರೀಸ್ವಮಾವದಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯ ನೇಕಾರರು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣಕಟ್ಟುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣವು ಅತಿಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಬಣ್ಣವನ್ನು ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ, ಖನಿಜಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿಷಾಗಳಿಂದ ಪಡೆದು ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟುವ ಶ್ರೀಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣರ ಮೂಲದ ತಿರುಳನ್ನು ಆದಿಮಾನವನ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಗಿಡಗಳವೇ ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವು ತಮ್ಮ ಬೇರು, ಕಾಂಡ, ಚಿಗುರು, ಎಲೆ, ಹೂವು, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಬಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಕುಂಕುಮ, ಅರಿತಿನ, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಶ್ರೀಮತಿಷಾಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಟ್ಟಣದ ಲವಣವನ್ನು ನೇರಳೆ, ನೀಲಿ, ಹಸಿರು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆ ಇಂದಿಗೂ ರೂಪಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನಾಂಗಗಳು ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೋರೆಯುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ತತ್ವಾನುಗಳಿಂದ ಶೇಖರಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಗೆಗಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಣಿಕೆಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಬಟ್ಟಿಗಿರಣಿಗಳ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಣ್ಣಗಳ ವ್ಯಾಪಕ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾರತೀಯ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಣ್ಣಗಾರರು ತಮ್ಮ ಗತವ್ಯಭವದ ಈ ಕುಲಕಸುಬಂಧನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನಾಂಗವು ಬಟ್ಟಿಗೆ ಬಣ್ಣಕಟ್ಟುವ ಕುಲಕಸುಬಂಧನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ನಿರಾಸಕ್ತವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವಿಡೀ ಅನುಭವಿಸಿದ ಬಡತನ ಹಾಗೂ ಕುಲಕಸುಬಂಧನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದಿಂದಾಗಿ ಈ ವೃತ್ತಿಯು ವಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬೇಡವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರೀಸ, ಏಷಿಯಾ ಮೈನರ್, ಅರೇಬಿಯಾ ಹಾಗೂ ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವಾರ ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ಈ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಘೂಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಸ್ಥಿರೀಸ, ಸ್ಕ್ರಾಂಟೋ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ಟರ್ಕಿಯರು, ಆಪ್ರಾನ್ಸರು, ಮೊಗಲರು ಹಾಗೂ ಮೋಚ್ಚರೀಸ್ ಮುಂತಾದವರು ಭಾರತದ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟನ ಜೊತೆ ಈ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೇಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಾಂಶ ನೀಡಿದರು; ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೋರೆಯೂ ನೇಕಾರರಿಗೆ, ಕಸೂತಿಗಾರರಿಗೆ, ಚಿತ್ರಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣಗಾರರಿಗೆ ತಂತಮ್ಮ ನೈಮಣ್ಯತೆಯನ್ನು, ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ, ಹಲವು ಕಾಯಿದೆ ಕಟ್ಟಳೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರಿ ಪೆಟ್ಟು ಬಿಡ್ಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ತತ್ತ್ವರಿಸಿಕೊಂಡವು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಕೇಂದ್ರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯತೋಡಿದಂತೆ ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು ಅದರ ಗಾಢ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಜನರು ಸಹಜವಾಗಿ ಅಗ್ಗದ ಬೆಲೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಹೊಳ್ಳತೋಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೆಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾರಲಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತು-ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಗಡಿಯಾರ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ತನ್ನ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು; ಹಾಗೆಯೇ ಚಮಾರ ಸಹ ಅಪರೂಪಕ್ಕೂಮೈ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾರ್ಮಾನೆಗಳು ತಯಾರಿಸಿದ ಹರಿದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಯಿತು.

ಇದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತುವಿಗೂ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರ ಉಂಟಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಜನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕಲೆಯನ್ನು ಇದು ಆಕ್ರಮಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮತ್ತು ಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಬೆಲೆ ಅಧಿಕವಾಗತೋಡಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಗೊಂಡ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಘನತೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳು ಬಂದವು. ಗ್ರಾಹಕರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಿದ್ದ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ತೆತ್ತಿದರೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದುಕೊಳ್ಳತೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿವೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ಅಧಿಕವಾದರೂ ಗ್ರಾಹಕರು ಹೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಸೌಂದರ್ಯ, ವಿನ್ಯಾಸ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮುಂತಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಗುಣಗಳು.

ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಾರವು. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟೇ ಗಾಢವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಸಮಾಜಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಕೈಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಮೇರಿಕಾದ ದಕ್ಷಿಣದ ಪರ್ವತದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಚೆ ತಯಾರಕರು ಈಗಲೂ ತಮ್ಮದೇ

ಆದ ಏತಿವ್ಯ ಬಗೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಶೈಲಿಯ ಕುಚೀಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಕುಚೀಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕುಚೀಗಳನ್ನು ಹಣಕ್ಕೆ ಮೌರಾಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕುಚೀಯ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಚಾವಾಗಿಯೂ, ಅಗ್ರಾವಾಗಿಯೂ ದೋರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವೇತನ ದೋರೆಯುವ ಕೆಲಸಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಅಮೇರಿಕಾದ ಇನ್ನುಳಿದ ಭಾಗಗಳ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜೀವನಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ, ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಜನಾಂಗವೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಶೈಲಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಂತಹ ಹಲವು ಕಸುಬುಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಜನಾಂಗವು ತಾವು ಕೇಳುವ ಹಳೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಯಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೋಟಾರು ಚಾಲಿತ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಳಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ ಇವುಗಳ ಜೊತೆ ಕರುತಲ ಕಲೆ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜನಾಂಗ ಹಸುರವಾದ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಓಡಾಡುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಗುರ ಗಾಡಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ಬೇಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕ್ಯಾರಿಕೆಗಳು ಈ ಗಾಡಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಲಾಭಗಳಿಸಲಾರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಮ್ಮಾರಿರಿಗೆ ಈ ಗಾಡಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ಕೆಲಸ ದೋರಿತಂತಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ದೋರೆಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕರುತಲ ಕಲೆಗಳು ಅವನತಿಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಲೆಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳು ಕ್ಯಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಿಪೇರಿಯಿಂದಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕರುತಲ ಕಲೆಗಳೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೇಕಾರರಿಗೆ ಹರಿದ, ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಕಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುಶಲ ಕಲೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವವರಿಗೆ ಹರಿದ, ಮುರಿದ, ಕಿತ್ತುಹೋದ ಬುಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಕಸುಬುಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಶೈಲಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲೇರಾ ಮಾಡುವವನು ಹೀರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಸಜ್ಜಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಆತ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಬಿ.

ಹಾಗೇಯೇ ಕಮ್ಮಾರೆ ಸಹ ಆಧುನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವೆಲ್ಲಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ ಒಳಗಾದರೂ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇ ಇದ್ದಾರೆ. ದ್ವೀಪಾ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ನೇರಾರರು ಚಿಂದಿಬಟ್ಟೀಯ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗ್ಗಳಲ್ಲಿ ನೇಯುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ಮೂಲಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಚಿಂದಿ ಬಟ್ಟೀಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚು ಅತಿಕಡಿಮೆ ಅಥವಾ ಉಚಿತ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಂಬಳಿಗಳ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕಸುಬುಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕರಕುಶಲ ಕರ್ಮಯೋಭ್ಯಾಸ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪೆಸಲು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ. ಯಾವುದೇ ಯಂತ್ರಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವವರು ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಕಾಗದ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾರಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಾರರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ವಸ್ತುವಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಅದರತ್ತ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವಸಾನದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉಳಿವಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ, ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೌಲ್ಯಾಕ್ ನೀಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಉಳಿದು ಬಂದಿರಲು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪನ್ನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೌಶಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೀಯ, ಘನತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೆಚ್ಚು ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂಗಡಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅಂಗಡಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಲಾಭವೇ ಹೊರತು, ಸ್ಥಳೀಯ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಲಾಭ ಕಡಿಮೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ತಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮಾರಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬಹುದು. ಆಗ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳಿಯ ಮೌಲ್ಯಾಕ್, ಸಹಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆನ್ನುಹತಿಹೋದ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ

ಮೂಲಕವೋ ಕಲಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ದತ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ಕುಶಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ನೇರಾರಿಕೆ, ಜಿನ್‌ಬೆಲ್‌ಕೆಲಸ ಮತ್ತಿತರ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆರಿಸಿ ಅವನ್ನು ಕಲಾಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವ ತಂತ್ರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿರುವುದು ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಕಲೆಯ ಒತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಪಾಲನೆಯ ಮೇಲಿರದೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ಕ್ರಿಯಾತೀಲತೆಯ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದ ಹಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕರಕುಶಲ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಹವ್ಯಾಸದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಲವಾರು ಜನರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಯಕ್ಕಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತರಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹವ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಸ್ತಕಗಳು ಬಟ್ಟಿ ನೇಯುವ, ಕುಚೆ-ಮೇಜ್ಜು, ಬುಟ್ಟಿ, ಡಬ್ಬಿ ಮಾಡುವ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕುಶಲಕಲೆಗಳನ್ನು ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕುಶಲ ಕಲೆಯ ಸತ್ಯವು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಒಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಮಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಕಲಿತು, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧವಾದ ಇಂಥ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಅಂಶದ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರಿಂದ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇವತ್ತು ಯಾವುದು ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ, ಯಾವುದು ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ ಅಲ್ಲ - ಎಂದು ಗೆರೆ ಎಳೆದು ಗುರುತಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸ, ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲಬೆರಕೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯೋದನೆಯೇ ಕವಲೋಡೆದ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಸಿಗದ ಸಂಘರ್ಷನೇ, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಸಿಗದೆ ಹೋದದ್ದು ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ತನ್ನ ತಾಯಿಬೇರಾದ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಮರಸದಿಂದ ಬೇಸಿಯುವ ಮೂಲಕ ಹಳೆಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸಚಿಗುರನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಅವರು ಕರೆಗಾರರಾಗಿ, ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ, ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಯುಜಿಸಿಯ ಎಮಿರಿಟಸ್ ಫೆಲೋ ಆಗಿ ಸೇವ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

‘ವ್ಯಾಷಿ ಸಮಾಷಿ’ (ಮಿಲಬ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನವ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ), ‘ಸಂಕಥನ’, ‘ಶತಮಾನದ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ’, ‘ವಿಸ್ತಾರ’, ‘ಟಾಲ್ ಸ್ವಾಯ್ ದರ್ಶನ’, ‘ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷೈಕ್ಷಣಿಯರ ಕಥಾನಕ’, ‘ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ ಬದುಕು ಬರಹ’, ‘ಟೆಂಪೆಸ್ ಅಧ್ಯಯನ’, ‘ಯಶೋಧರ ಚರಿತ ಮತ್ತು ಅಭಿಜಾತ ಪರಂಪರೆ’, ‘ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂತಯ್ಯ’, ‘ಬಸವಣ್ಣ ಪುನಲೇಖಿ’, ‘ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ’ (ಎಮಿರಿಟಸ್ ಫೆಲೋ ಯೋಜನೆಗೆ ಬರೆದ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥ) ಇವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥಗಳು.

‘ಕರಿಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆಗಳು’, ‘ಸಂಧಾನ’, ‘ನೆನಪಲ್ಲ ವಾಸ್ತವ’, ‘ಕಡಲಮಂತು’, ‘ಹಕ್ಕಿಬೆಂದೊ ಹಕ್ಕಿಮರಿ ಬೆಂದೊ’ ಇವರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ‘ಮಲೆಕೋಗಿಲೆ’ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿ. ‘ಅನುರೂಪ’, ‘ಕನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು’, ‘ಆಷ್ಟಿಕನ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು’ ಇವರ ಅನುವಾದಿತ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ‘Companions and Other Stories’ ಇದು ಇವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದಿತ ಕರೆಗಳ ಸಂಕಲನ.

ಲೇಖನದ ಆಶಯ

ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ ಇದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರಾರಿಕಾ ಕ್ಾರಂತ್ರಿಯ ಪರಿಣಾಮ ದಿಂದ ಹಲವು ಕಾಯ್ದು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳಿಗೆ ಭಾರಿ ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಿತೆಗೆತಿಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಂಬುದನ್ನು ಹಲವಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ಮುಖಾಂತರ ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿರವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಧರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ ಜೀವತ ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳು ಒಂದು ಗಾಢವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳು ಕಡೆಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರು ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ತಾಯಿ ಬೇರಾಗಿ ಜೀವತೆಗ ಹೊಸತನವೂ ಬೆಳೆಯಲು ದೀ ಏ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಹಳೆ ಬೇರು ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಒಂದಾಗಿರಲು ಮರ ಸೊಬಗು ಎಂಬಂತೆ ಕರಕುಶಲ ಕರೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹೊಸ

ತಂತ್ರಜ್ಞನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೋಸ ಚಿಗುರನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಾಡರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. "ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞನದ ತಾಯಿಬೇರು" ಈ ವಾಚಾನವನ್ನು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
2. ಭಾರತೀಯ ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಕಾಲ/ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಅಪಾರ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ?
3. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕರುಶಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ದೇಶಗಳು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದವು?
4. ಭಾರತದಿಂದ ರಘೂಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕರುಶಲ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿದೇಶಿ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಬರಹಗಾರರುಗಳು ಯಾರು?
5. ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ವೃಕ್ಷವಾಗುವ ವೃಕ್ಷ / ಜನಾಂಗಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಾವುವು?
6. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.
7. ಕ್ರಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಂಟಾದವು?
8. "ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ನಿತಿಗತಿಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲಾರವು" ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
9. ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಆದಾಯದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಮೆರಿಕ ದ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.
10. ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ ಇವುಗಳ ಜೊತೆ ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ?
11. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾರಿಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಭ್ಯರದ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?
12. "ಕರುಶಲ ಕಲೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಿದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಬರೇ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ" ಈ ವಾಚಾನವನ್ನು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ವಿವರಿಸಿ.

ಪೂರಕ ಒದು

1. ಅಡ್ನಂಡ್, ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಪರವರ ಏರ "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಆರಂಭದ ಹೆಚ್ಚೆಗಳು"
2. ಎಚ್. ಆರ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣರಾವುವರ "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಇತಿಹಾಸ"
3. ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆರವರ "ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ".

4. ಟಿ.ಆರ್. ಅನಂತರಾಮುರವರ "ಆಧುನಿಕ ವಿಜಾಂನ-ತಂತ್ರಜಾಂನ ಕನ್ನಡ ನಿಷಂಠ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು"
 5. ಸವಿತ್ರಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸರವರ "ವಿಜಾಂನ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚ"
 6. ಸುಮಂಗಲ ಎಸ್. ಮುಯ್ಯಿಗಟ್ಟಿರವರ "ವಿದ್ಯನಾಣ ಮಾರ್ಧಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಾಂನ".
 7. ಕರೀಗಾಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಇವರು ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆಗಳು ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಬರಹಗಳಾದ
1. ಶತಮಾನದ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ
 2. ಕರಿಮಣ್ಣನ ಗೊಂಬೆಗಳು
 3. ನೆನಪಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ
 4. ಸಂಧಾನ
 5. ಹಕ್ಕಿ ಬೆಂದೋ ಹಕ್ಕಿಮರಿ ಬೆಂದೋ
 6. ಕನಾರ್ಟಕದ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು
 7. ಆಫ್ರಿಕನ್ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು
 8. ವಿಸ್ತಾರ
 9. ಟಾಲ್ಲೂಕ್ಯ ದರ್ಶನ
 10. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷೇಕ್ಕೂಯರ್ ಕಥಾನಕ
 11. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ ಬದುಕು - ಬರಹ
 12. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಥನ

ನಡೆಯವಾಗ ತನ್ನ ಗಳಿಯರು ಎದುರಾದರೆ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ” ಎನೋ ಪಲ್ಲಿ....” ಅಂತ ಮಾತನಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬದಲು “ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಸ್ತರ್” ಎಂದು ಸಲಾಂ ಹೊಡೆದು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲುಕೀಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅಪ್ಪಿನಿಂದ ಆದಷ್ಟು ದೂರವಿದ್ದಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈಗಲೂ ಅಪ್ಪ-ಮಗನ ನಡುವೆ ಅಂತಹ ಮಾತುಕರೆಯಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಮಗ ಅಪ್ಪಿಗೆ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗೋಪಣಿ ಮಾಸ್ತರೇ ಮಗನ ಇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸುಗರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಗ ಬಂದ ಅಂತ ಹೊರಗೆ ಕಾರಿನ ಸದ್ಯ ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ತಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಚಾನಲನ್ನು ಯಾವುದೋ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಚಾನಲ್ಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಧ್ವನಿಯನ್ನಿಂಶಿ, ಸಪ್ತಳವಾಗದಂತೆ ತಮ್ಮ ಕೋಣ ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊದಲಿನಂತೆ ಓಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಸ್ವಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಧೀರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವನ್ನು ಈಗ ಮೇತ್ತಗೆ ಎನೋ ಗೋಣಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಮ್ಮ ರೂಮಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಗನ ಗೇಳಿಯರು ಯಾರಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದರಂತೂ ಸರಿಯೋ ಸರಿ. ತಮ್ಮ ಕೋಣ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲವುದಿಲ್ಲ. ಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಸರವಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಗನ ನಡುವೆ ಈ ರೀತಿಯ ಹೊಸ ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆ ಮೂಡಲು ಶುರುವಾಗಿದ್ದು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಇಂತಹದೇ ಫಟನೆಯೆಂದು ನೆನಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಒಂದೆರಡು ನೆನಪುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವನು ಮೂರನೇ ವರ್ಷ ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿ ರಜಿಗೆ ಮನಗೆ ಬಂದ ದಿನವಿರಬೇಕು. ಒಳಗೊಳಗೇ ಮಗ ಬಂದ ಅಂತ ಖುಷಿಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹೊರಹಾಕದೆ “ಹೆಂಗೆ ಮಾಡಿದಿ ಪರಿಇಂದ್ರಿಯಾಗಿ ಏನುಬಂದು ಬಂದಿದ್ದರು? ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಬರಿ ಗೋಣಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಸುಮೃದ್ಧಾಗಿದ್ದ. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಏಂಬೆ ಭಲೋ ಕಾಣೋ ಹಾಗೆ ಬಂದವ ಅಂತ ಒಳಗೊಳಗೇ ಖುಷಿಯಾಗುತ್ತ ರಾಯರ ಮತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮನಗೆ ವಾಪಾಸಾದಾಗ ಮಗರಾಯ ದೋಸೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದು. ಯಾಕೋ ಅನುಮಾನವಾಯ್ದು “ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದೆಯೇನೋ?” ಅಂತ ಧ್ವನಿಯತ್ತರಿಸಿ ಕೇಳಿದ್ದರು. ದೋಸೆ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸುಮೃದ್ಧನೆ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕೂಡಿ. ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು “ಎಳು ಕೃತಾಲು ತೊಳಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಗಿಸಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡು...” ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ತಗ್ಗಿಸಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿಯೇ “ನಂಗೆ ಅವೆಲ್ಲ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲವ್ವ” ಅಂತ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ. ಇನ್ನು ಗೋಪಣಿಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಭಲೋ ಗುಣ ಕಲಿತಿ ಬಿಡವ್ವೆ. ಇದೇ ಏನು ನಿಮ್ಮ ಕಾಲೇಜನಾಗ ಕಲಿಸಿ ಕೊಡೋದು....” ಅಂತ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬದರಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ “ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಈ ಮನ್ಯಾಗೆ ಸ್ಥಳ....” ಅಂತ ನಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಗರಾಯ ವಾಪಾಸು ಹೋಗಿದ್ದ. ಹಿತ್ತಲಿನ ಕಣಗಲಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಳಾಡಿದ್ದರು. ಹೋಚೋದಲ್ಲಿನ ಹೆಂಡತಿ ರುಕ್ಷಿನೆ ಉರಿಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಸತ್ಯಾಗ ಹಂಪಿಯ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಕರ್ಮ, ಏನೋ ಮಾಡಿದರೂ ಮುಟ್ಟದೇ ಹೋದ ಕಾಗಿ ಪಿಂಡ. ಕಡೆಗೆ ತಾವು ಹೋಗಿ “ನಿನ್ನ ಮಗ ತಮ್ಮ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಹೊಟ್ಟಾಗೆ ಹಾಕ್ಕೊಳ್ಳೇನೆ ಮಾರಾಯ್ದು” ಅಂತ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಕೇಳೋ ಹಂಗೆ ಬೇಡಿದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಕಾಯ ಪಿಂಡ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ನೆನಪಾಗಿ ಸಣ್ಣಗೆ ನಡುಗಿದರು. ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಏನೋ ತುಂಬತನ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ, ಬೀಸಿ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡಿದ್ದೇ ಎಚ್ಚರತಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು. ಅನಂತರ ರುಕ್ಷಿಣಮ್ಮೆ “ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕೃತಾದಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಆಣಿ ಅದ್ದ” ಅಂತ ರಣಚಂಡಿಯಂತೆ ಕೂಗಾಡಿ ಮಾತು ತಗೊಂಡಿದ್ದು ನೆನಪಾಗಿ ಕಳವಳ ಮತ್ತಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಎಧ್ಯವರೇ ಕಾಗದ ಬರೆದು, ಅವೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಗೋ ಬೇಡ. ಈ ಸಲದ ರಜಕ್ಕೆ ಬಾ ಅಂತ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮುಂಬೆ ಟೋಪಾಯಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ - ಹೆಂಡತಿಯ ಹೋಚೋದ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು. “ಸಮಾಧಾನ ಆಯ್ದೇನೇ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದರು. ರುಕ್ಷಿಣಮ್ಮೆ ಸಣ್ಣಗೆ ನಕ್ಕಿದ್ದರು. ಬೆಳೆದು ನಿಂತ -

ಮಗನ ಮುಂದೆ ನಾನೂ ಹುಟ್ಟುಬ್ಜ್ಜಿ ಆಡಬಾರದು ಅಂತ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಗನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮರುಟಪಾಲು ಬರುವವರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಒದ್ದಾಡಿದ್ದರು.

ಮಗನ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಡೆಯ ವರ್ಷ ಮುಗಿಯಲು ಬಂದಾಗಲಂತೂ ಅವನ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಗತಿಯೇನು ಎಂಬ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಆತಂಕದಿಂದ ಒಡಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಸ್ ಪೇಪರ್ ನೋಡ್ತಾ ಇರು. ಎಂಬ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಕ್ಸೆಂಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಬರಸು. ಜನರಲ್ ನಾಲ್ಕು ಕಡೀಗೂ ಗಮನ ಇರಲಿ ಅಂತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಮಗನಂತೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೋಂದು ತಲೆ ಕಡಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಮುಂದೆಗಂಡ. ಅವನಿಗೇನು ಗೊತ್ತಾಗ್ರದೆ. ನಾನೇ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಬೇಕು ಅಂತ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದರು. ಅವರಿವರನ್ನು ಕಂಡು ಮಗನ ಜಾಣತವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ “ನಾನು ಬರೀ ಒಬ್ಬ ಮಗನ ಅಪ್ಪನಾಗಿ ಹೊಗಣ್ಣಾ ಇದೀನಿ ಅನ್ಮೋದೇಡ್ತಿ, ಒಬ್ಬ ಸಾಲಿ ಮಾಸ್ತರರಾಗಿ ಹೇಳ್ತೇನಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶದ ಭಾಳ ಶಾಣ್ಣ...” ಅಂತಲ್ಲ ಗೀರೀಟನ ಮಾತನಾಡಿ ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಖಾಯಿಂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರೋಟೋಡ ಮುಂದೆ “ನೋಡೇನೇ ಯಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾರು ಮಾಡ್ತಾರೆ ಹೇಳು?” ಅಂತ ಈ ಭೇರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಗತಿನ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು.

ಮಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೆ ತನಗೆ ಮಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಂಪನಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಿಂದೂ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುವುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದ. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಮಗನಿಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವಾಯ್ತು “ರಿಟ್ಯೂನ್ ಆದ ಮೇಲೂ ಹಿಂಜಣಿ ಬರೇ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸನ್ನು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀಯಲ್ಲೋ. ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಿಟ್ಟಿ?” ಅಂತ ದಬಾಯಿಸಿದರು. ಮಗ ಅಲ್ಲಾಡಲಿಲ್ಲ. “ನಂಗೆ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲವ್ವ. ಅಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ. ಅಪ್ಪಕ್ಕೂ ಕಾಲೇಜಿನಾಗೆ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆ ಕೇಳಾಗಿ ನೋಡ್ತಾರೆ” ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರು ಮೈ ಕೈ ಪರಿಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. “ಹುಡುಗು ಮುಂಡೆಗಂಡ ನಿಂಗೇನು ಗೊತ್ತಾಗ್ರದೋ” ಅಂತ ಹರಿಹಾಯ್ದರು. ಅವರಿವರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದರು. ರಾಯರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು “ಮಗನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡವ್ವ” ಅಂತ ದೇಡಿಕೊಂಡರು. ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸೋತು “ವಿನಾಶ ಕಾಲೇ ವಿವರಿತ ಬುದ್ಧಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡು...” ಅಂತ ಹೇಳಬಿಟ್ಟರು. ಮಗನ ಬದುಕು ಹಾಳಾಯಿತೆಂದು ಅವರೆನೀಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರ ನಂಬಿಕೆಯ ಬೇರುಗಳು ಅಲ್ಲಾಡುವಂತೆ ಮಗರಾಯ ಬೆಳೆದ. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾರ್ವಿಕ ಅವರಿಗೆ ಹಾರಾಟ. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರು ಉಗುಳು ನುಂಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಗನೇನಾದರೂ ಕಳ್ಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆಯಾ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಮತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೋಂದು ಹಣ ಕೊಡಲು ಆ ಕಂಪನಿಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯೇ? ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಅದು ಅಮೇರಿಕಾದ ಕಂಪನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತ ಅವರಂದ ಮೇಲೆ. ತಮ್ಮ ಅವರಿವರ ಬಳಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಅದು ಅಮೇರಿಕಾದ ಕಂಪನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತ ಅವರಂದ ಮೇಲೆ. ತಮ್ಮ ರಿಟ್ಯೂನ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದ “ಅಭ್ಯಬ್ಜಿ ಹತ್ತುಸಾಬಿರ!” ವೂ ದೃಷ್ಟಿ ಬೊಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಅಳುಕಿದ್ದರು. ವರ್ಷ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರಿಟ್ಯೂನ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದ “ಅಭ್ಯಬ್ಜಿ ಹತ್ತುಸಾಬಿರ!” ಎಂದು ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಎಂದೋ ಕೆಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸಂಬಳದ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲ್ಲೇ ಹೋದ ಮಗನ ಸಂಬಳವನ್ನು “ಈಗಷ್ಟು?” ಎಂದು ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಎಂದೋ ಕೆಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮಗ ಮನೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಾಗ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಂತ್ರಿರಲಿ, ಅವನು ಕಟ್ಟುವ ತರಿಗೆ ಹಣದ ಮೊತ್ತವೇ ನಿದ್ರೆ ಕೆಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಗ ಮನೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಾಗ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಾನು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ದೇವರೇ ಗತಿ...” ಅಂತಂದು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ “ಅಪ್ಪನ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಾನು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ದೇವರೇ ಗತಿ...” ಅಂತಂದು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಗನ ಅಭ್ಯಾದಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯಿಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವಾಗಿ “ಭಾ!ಭಾ!! ನಾನೆಂತಹ ಅಪ್ಪ” ಅಂತನ್ನಿಸಿ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಎಡವಟ್ಟಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿ. ಮಗನನ್ನು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚೆಯಿಂದ ನೋಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರಡಿ ಎತ್ತರದ

ಮಗ, ಸೂಟು ಬೊಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಂಗ್ಯೆ ಅಗಲದ ಮೊಬೈಲ್ ಪೋನಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಅಮೇರಿಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನಲ್ಲಿ ಅರಳು ಹುರಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳಗೊಳಗೆ ಜಂಭದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಮಾತು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗ ಮೂಕನಾದನೇನೋ ಅಂತ ಮಾಸ್ತರಿಗೂ ಅನುಮಾನ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು. “ಇದೇನ್ನಿಗ್ರಹಿಕಾರ” ಅಂತ ರುಕ್ಖಿಣಿಮೃನೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮೂಕವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಚಪ್ಪಾಳಿ ಹೊಡೆದರೂ ಅತ್ಯ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ - ಎಂಬುದೊಂದೇ ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಡಾಕ್ಟರು, ದೇವರು, ದಿಂಡರು ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿತ್ತು.

ಆಗ ಗೆಳೆಯ ಕಾಸಿಂಸಾಬರಿಗೆ ದೇವರು ಅದ್ಯಾವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಮೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. “ಗೋಪಣ್ಣ, ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ದೀ ನಮ್ಮ ದಗ್ರಾಕ್ಷೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬರೋದಕ್ಕೂ ಹೂಂ ಅನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಪವಾಡ ನಡೀತವೆ. ಅಲ್ಲಾನ ಮನಸ್ಸಿನಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತು ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು” ಅಂತ ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಎತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವನು ಮರುದಿನವೇ “ಅ...ಮಾ...” ಎಂದಿದ್ದ. ರುಕ್ಖಿಣಿಮೃನಂತೂ ಭಾವಾವೇಷದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಅಷ್ಟಿ ಮುದ್ರಾದಿ “ದೇವರು ನನ್ನ ಕೂಸಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಬಿಟ್ಟನಲ್ಲೇ...” ಅಂತ ಆನಂದಭಾಷ್ಯ ಸುರಿಸಿದ್ದರು. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರು “ಅಪ್ಪ ಅನ್ನೋ...” ಎಂದು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ತಪ್ಪದೆ ಮೋಹರಂ ದಿನ ದಗ್ರಾಕ್ಷೇ ಹೋಗಿ ಬೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಹೋಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೀಲು ದೇವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಗೋಪಣ್ಣ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹೇಗಿದ್ದಾರೋ ಕಾಸಿಂಸಾಬರು? ಸಂಜೀಯ ಹೊತ್ತು ನೇನೆಯವಂತಹ ಮನುಷ್ಯ.

ಫಳಫಳನೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹೊಳ್ಳು ಹೋಸ ಕಾರಿನ ಸ್ವೀರಿಂಗನ್ನು ಒಂದೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಜನದಪ್ಪಕ್ಕೆಯ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವಾಗ, ಅಪಾಚ್ಯಾಮೆಂಟಾನೋಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇ ಎದ್ದುನಿಂತು ಗೂಖಾರ್ “ಸಲಾಂ ಸಾಬ್” ಅಂದಾಗ, ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದರ ತನಕ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಉಟ ಮಾಡಿ ಕೈ ತೊಳಿದಿದ್ದೇ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಪಟಪಟನೆ ಕೀಲಿ ಮನೀಯನ್ನು ಒತ್ತುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವೇ ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಂಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋಸ ಪ್ರಾಂಟಿಗೆ ಹಣವಿಲ್ಲದೆ. ತಮ್ಮ ಹಳೆಯದನ್ನೇ ಆಲ್ಪ್ರಾ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ್ “ಗೆಳೆಯರು ನಗ್ನಾರಪ್ಪ” ಅಂತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹರ ಮಾಡಿದವ ಇವನೇನಾ? ಮೊದಲವರ್ಷ ಹಾಸ್ತೆಲ್ಲಾಗೆ ಸೇರುವಾಗ ರ್ಯಾಗಿಂಗ್ ಭಯದಿಂದ ಹೆದರಿ ಕಂಗಾಲಾದವನು, ಮರುವರ್ಷವೇ ಜೂನಿಯರ್ ಹುಡುಗರನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಉರಿನ ಗೆಳೆಯರ ಮುಂದೆ ಜಂಭದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ಯಾಡಿದ್ದು ಇವನಿಗೇನಾ?

ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ, ಅಭಿಮಾನದ, ಭಾವೋದ್ದೇಗದ ಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಿಕಾಲ ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಮತ್ತೆಂತಹದೋ ಸನ್ನವೇಶ ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಗಲಿಬಿಲಿಗೆ ನೂಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು ದಿನ ಮಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೆ ಉಟ ಮಾಡಿ, ಕುಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರತೀಕ್ಕಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದವನು, ಏನೋ ನೇನಪಾದವನಂತೆ “ಅಪ್ಪ ಈವತ್ತು ಒಂದು ಮನೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಆಯ್ದು. ಆ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಳ್ಳಿಯ ಬೆಲೆ” ಅಂತ ಕೂಲಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರು ಹಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. “ಮನೆ ಕೊಳ್ಳೋ ಯೋಚನಿ ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದಿ...” ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. “ಹಾಗೇನೂ ಯೋಚನಿ ಮಾಡಿದಿಲ್ಲ. ಈವತ್ತು ಕೊಲೀಗ್ ಒಬ್ಬರ ಜೊತೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವರ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು. ನಂಗೂ ಭಯೋ ರೇಣ್ಣ ಅನ್ನಿಸ್ತು ಕಂಪನಿ ನನ್ನ ಗ್ರೇಡಿಗೆ ಲೋನ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತೊಗೊಂಡೆ. ಈ ಏಕೆಂದಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರೀನಿ” ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು. ಗೋಪಣ್ಣ ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಸಾಲ ಸೋಲ ಮಾಡಿ, ಸ್ವತ್ತ: ಕೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣ ಹೊತ್ತು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಉರಿನ ಮನೆ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ಅದೂ ಇನ್ನೇನು ರಿಟ್ಟೀರ್ ಆಗಲು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಎನ್ನುವಾಗ, ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೋಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಗರಾಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಪದೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತರಕಾರಿ ತರುವಂತೆ ಮನೆ ಕೊಂಡು ತಂದನಲ್ಲ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿ

ಎಚ್ಚೆ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಟಿಂಗ್ ಮಚಿನ್, ಟಿ.ವಿ. ಶ್ರೀಜ್‌ಗಳಂತೆ ಮನೆಯೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಯಿತೆ? ಹೊಸ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸ್ತಿಯೂ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. “ನಮ್ಮ ತರಹದ್ದು ಪಾಯಿಶಾನೆ ಇರೋ ಹಂಗೆ ನೋಡ್ಲೋಳಪ್ಪ ಇಲ್ಲಾಂದೈ ನಂಗೆ ಕಷ್ಟ ಆಗ್ನದೇ...” ಅಂತ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಅಷ್ಟೇ!

ಮಗ ಉರ ಹೊರಗೆ ಮನೆ ಕೊಂಡಿದ್ದು. ಆದಷ್ಟು ಉರ ಹೊರಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯಿದು. ಜನರ ಗಲಾಟೆ, ಮೊಲುಷನ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಬರೀ ಅವನಂತಹವರೇ ವಾಸಿಸುವಂತಹ ಧಳಕು-ಬಳುಕಿನ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ದು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸಿಟಿಬಸಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಬಳಿಯೂ ಕಾರು, ಸ್ಕೂಟರ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟನ ಬಳಿಯೇ ಹೊಸ ಹೆದ್ದಾರಿಯೊಂದು ಆಗುವ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆಯಂತೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷದ ಮನೆ ನಲವತ್ತು ಲಕ್ಷವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ ಮಗ ಹೇಳಿದ. ನಾವೇ ಇರುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೇನು? ಕಡಿಮೆಯಾದರೇನು? ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂದು ಮಾಸ್ಟರ್‌ರಿಗೆ ಎಚ್ಚೆಪ್ನೋಸಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎಂದು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೊಂಡವರು, ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಂದರು ಅದನ್ನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾರಲೂ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೇನೋ?

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ಇರಲು ಬೇಸರವೆನ್ನಿಸಿ ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ಟರ್‌ರು ಮತ್ತೆ ಮಾಸ್ಟರಿಕೆ ಉದ್ದೋಗವೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲಿವೆ ಎನ್ನಿಸಿ, ತಮ್ಮ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ಸರ್ವೀಸಿನ ಪತೆ, ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಂದ ಪಡೆದ ‘ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕ’ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಡ್ಡಾಡಿದರು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಾ ಬರೀ ಕಾನ್ಸೆಂಟ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನಿಮ್ಮ ಎಕ್ಸ್‌ಪೇರಿಯನ್ಸ್ ನಮಗೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಬರೀ ನಾವು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸೋದು-ಅಂತ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಿದಬ್ಬಿದರು. ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳೆಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಮಾಸ್ಟರ್‌ರು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ನೀವು ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ವಂ ವಿರಿಯಾ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ‘ಪಾಠ ಲೋಕಾಲಿಟಿ’ಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲು ಯಾವ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಇಷ್ಟಪಡುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಬರೀ ಕಾನ್ಸೆಂಟ್‌ಗಳೇ ಇರೋದು ಅಂತಂದರು. ದೂರದ ಸ್ವಂಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಾಠ ಮಾಡುವವು ಶಕ್ತಿ ಗೋಪಣ್ಣನವರಿಗಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕೆಲಸದ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರು.

ಕೆಲಸದ ಮನೆ ಹಾಳಾಯ್ತೆ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮಾಡುವುದದಾರೂ ಏನು? ಮಗನ ಸಂಪಾದನೆಯೇ ಹಬ್ಬದೂಟದಷ್ಟಿದೆ. ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಬಡಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಹಿಂಚಣಿ ಹಣ. ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೊತ್ತು ಕಳಿಯುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟನ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತು ಕಲೆಹಾಕಿ ಚೈತ್ರ-ವೈಶಾಖ, ಪ್ರಭವ-ವಿಭವ, ಬಣ್ಣದ ತಗಡಿನ ತುಕ್ಕಾರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಸವತ್ತಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಕ್ಕಳೂ ಆಸ್ತಿ ತೋರಿಸಿದವು. ಅದರೆ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಪ್ರಹಳಾದನ ಮುಂದೆ ಕಂಫ್ಲೇಂಟ್ ಮಾಡಿದರು. “ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಿತು ಸುಸ್ತಾಗಿರುವೆ. ಹೆಬಿ ಸಿಲಬಸ್ ಬೇರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಸ್ಟಿಟ್‌ಡೇಟ್‌ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೆಲಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನಪರಿ-ಫೆಬ್ರವರಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದೆ ಸಾಕು. ಈ ಚೈತ್ರ-ವೈಶಾಖ ಎಲ್ಲಾ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ಬರುತ್ತದೆ ಹೇಳಿ? ಸಾಯಂಕಾಲದ ಆ ಪ್ರೀತಿಯಸ್ ಹೊತ್ತನ್ನು ಬೇರೆ ಏನಾದ್ದೂ ಪರಿಸಾಲಿಟಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತಹದಕ್ಕೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಒಳ್ಳೆದಲ್ಲಾ?” ಅಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರಹಳಾದ “ಯಾಕಪ್ಪ ನಿಂಗೆ ಇಲ್ಲದ ಉಸಾಬರಿ. ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ದುಡಿದದ್ದು ಸಾಲದೇನು? ತಣ್ಣಗೆ ಮನ್ಯಾಗೆ ಕೂಡು” ಅಂತಂದ. “ನಿನಗೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಇದೇ ಓದು ಅಲ್ಲೇನೋ?” ಎಂದು ಮಾಸ್ಟರ್‌ರು ಅಮಾಯಕ ಘನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು. ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು “ಬ್ಲೂಮ್ಯಾನ್” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಹೋಗಲಿ, ಈ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ರಾಯರ ಮರವನ್ನು ಹುದುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. "ರಾಯರ ಮರಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗವ್ವ?" ಅಂತ ಹೇಳಿ ಆಟೋ ಹತ್ತಿದರೆ, "ಯಜಮಾನರೆ, ಈ ಉರಾಗೆ ಏವತ್ತೆಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರಾಯರ ಮರ ಅವೆ. ನಿಮಗೆ ಯಾವ ರಾಯರ ಮರ ಬೇಕು ಹೇಳಿ?" ಅಂತ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು. "ಹತ್ತಿರ ಇರೋ ಮರ ಆದರೆ ಸಾಕು" ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ರಾಯರ ಮರ ಭಜರಿಯಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ರಾತ್ರಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು, ಹುಂಡಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ದಷ್ಟಿಕೆ. ಆಗಾಗ ಬರುವ ಸಿನಮಾ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನ. ಎರಡು ರಸ್ತೆಗಳ ಆಚೆ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮರದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು. ಹೇಗೆಂದು ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಮಾರೇಚ ಕೈಲಿಯ ಸಭಿಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಅರ್ಚಕರು ತಮ್ಮ ಅಪಾಯಿಂಬಾಮೆಂಟಾಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವ ಕಂಪೂಟರ್ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ವಿಚತ್ತ ತಲ್ಲಿವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದವು. ತಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದ ಶ್ಯಾಟಿಗೆ (ಮೇಲು ಹೊದಿಕ) ತೇವೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಬರೀ ಗಂಧ ಅಕ್ಕತೆ ತಳಸಿಗಳಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಾರಾಗಿರುವ ಬಡರಾಯರಿಗೂ, ದಿನಕ್ಕೂಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ದುಬಾರಿ ಶ್ಯಾಟಿಗಳನ್ನು ಹೊದೆದು. ಬೇಕ್ಕಿ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ರುಗರುಗನೆ ಏರುಗುವ ಈ ರಾಯರಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಕಾಣಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಟ್ಟಿರು.

ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಯಾವುದಾದರೂ ಖಾಲಿ ಸಿಟಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಒಂದು ತುದಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಪಾಸ್ತಾಗುವುದು. ಬಿಲ್ಲೀ ಹಾಕಿದರೆ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುವ ಮಣಿನ ಅನ್ನು ಗಂಟಿಗಳ್ಳಿನೇಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಬೇಳ್ಗೆಯಿಂದ ಸಂಚಯವರೆಗೆ ಒಂದು ಕುಚೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಪಾಟಾಮೆಂಟ್ ಕಾಯುವ ಜವಾನನ ಹತ್ತಿರ ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಕಷ್ಟಸುಖದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲೆಯ ಬಳಿ ಬೇಳ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಚೆ ನಿಂತು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮತ್ತು ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುವುದು. ಅವರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇ. ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೇ ನಿಂತಲ್ಲೇ ಅವರೊಬ್ಬರು ಗೊಣಗುಟ್ಟುವುದು. ಮಗನೇನಾದರೂ ಅಪರಾಪಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಿಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಿ ಬಾ ಎಂದರೆ ಖಿಷಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು. ಇವೊಂದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರುಕ್ಣಿಣ್ಮೈನ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವುದು!

ಮದುವೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಗನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹುದುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈಲ್ಲ ಹುದುಕಿ ಕೊಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಸೋತಿದ್ದ ನೆನಪು ಹಸಿಹಸಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಂತಹ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡುವ ಧ್ಯೇಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಗ ಮನಯನ್ನು ಧೀರೇ ಎಂದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಮದುವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಯಾರೋ ಆಥೀಸಿನ ಸಹೋದ್ರೋಗಿಯಂತೆ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ತಬ್ಬಿ. ಉಗುಳು ನುಂಗುತ್ತಲೇ "ನಮ್ಮ ಜನಾನಾ?" ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಮಗ ಸಣ್ಣಗೆ ನಷ್ಟು "ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಕೇಳೋ ದುಬುರ್ದಿ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ...." ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದು. " ಸಂದ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡೋರಕ್ಕೆ ನಂಗೆ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲವ್ವ....." ಅಂತ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದು. ಪ್ರಣಾದ ಅಲ್ಲಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನೇರ ನುಡಿ, ಹಸಿ ಸೋಡೆಗೆ ಹರಳು ಬೆಗಿಂತ ಮಾತು.

"ಎಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಮನೆ, ಮಾನವ ಜನಾಂಗವೇ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳು", "ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿ ಎನಬೇಡ, ದೇವನೊಲಿದವನೇ ಜಾತ" ಎಂದೆಂ್ಬು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದರೂ. ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಗೋಪಣ್ಣನವರು ಕಾಸಿಂಸಾಬರ ಜೊತೆಗೆ ಉರಿನ ಇತರ ಜಾತಿಯವರ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಬದುಕಿದ್ದರಾದರೂ, ಕಾಸಿಂಸಾಬರ ಮಗಳು ಚಾಂದಿನಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಣಾದನೀಗಳಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆ ಎಂದೂ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ.

ಸರಳವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಆದಂಬರವಿಲ್ಲದಂತೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾ ಮದುವೆ ನಡೆಯಿತು. ತಮಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಬಂಧು ಬಳಗಿಿಲ್ಲ: ಹುದುಗಿಯ ಕಡೆಗಂತೂ ಸರಿಯೋ ಸರಿ. ಎಲ್ಲಾ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಟಿಗೆ ಗೋಪಣ್ಣನವರೂ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹಾಡಿ

ಹುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೇಳಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಮುಗಿದು ಹೋದ ಆ ಪಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇದು ಅಂತರ್ಜಾರ್ಥಿಯ ವಿವಾಹ ಎಂಬ ವಿಶೇಷವೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವಾಯ್ತು. ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು ಉಟದಲ್ಲಿಯೇ? 'ಇದು ವೆಚೆಟೀರಿಯನ್ನಾ? ಇದು ವೆಚೆಟೀರಿಯನ್ನಾ?' ಅಂತ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ. ಕಡೆಗೆ ಮೊಸರನ್ವವನ್ನೋ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಉಟ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ಒಬ್ಬ ಅನಾಥ ಹುಡುಗಿಗೆ ಬದುಕು ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲ ಅಂತ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮಗನಿಗೆ "ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡು, ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು" ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದು ನಗು ಬಂದಿತ್ತು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದ ರೇಖಾ ಒಳ್ಳೆಯವಳಿ. "ಮಾವ" ಅಂತ ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಮಗನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಕೆಲಸವಂತೆ. ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಗಾಣದೇತ್ತಿನಂತೆ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಯತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಗನಂತೂ ಸರೇ ಸರಿ. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡಾದರೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗೋಪಣ್ಣನಿಗೆ ದುಡಿದು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಬರುವ ಮಗ-ಸೋಸೆಯರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ನಷ್ಟಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ರಾತ್ರಿ ಬಂದವರೆ ಉಟ ಕೂಡ ಮಾಡದೆ ಹಾಗೇ ಉಟ್ಟಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶನಿವಾರ, ಆದಿತ್ಯವಾರ ರಜೆಯಿಂಬುದು ಬರೀ ನಾಮಕಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ನೆಪ ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ತಮ್ಮ ಮಾಸ್ತರಿಕೆಯ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಈತರಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಿರುತ್ತೇ? ಎಂದು ಗೋಪಣ್ಣವರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿಯಾದ್ದಿನ ಮುಂದೆ "ನೋಡಿದೇನೆ ಸೋಸೀನ? ಹೆಂಗಸರು ಲಕ್ಷ್ಯಗಟ್ಟಲೇ ಸಂಪಾದಿಸೋದು ಕಂಡಿದ್ದ್ಯಾ?" ಅಂತ ವರದಿಯೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು.

ಉಳಿದದ್ದೇನೇ ಇರಲಿ, ಸೋಸೆ ಯಾವ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಗೋಪಣ್ಣನವರಿಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮಾತಿನ ನಯಗಾರಿಕೆ. ಸ್ವಾನ ಮಾಡದೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನದ ಸ್ವಭಾವ, ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಮ್ಮವರೇ ಇರಬೇಕು ಅಂದುಹೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ವಾರದ ನಂತರ ರೇಖಾ ಗೋಪಣ್ಣವರ ಬಳಿ ಬಂದು "ನಾನು ಚಿಕನ್ ಬಿರಿಯಾನಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾರಾಗಲ್ಲ ಅಲ್ಲಾ? ಯಾಕೋ ತಿನ್ನಬೇಕು ಅಂತ ತುಂಬಾ ಆಸೆ ಆಗ್ರಿದೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಮೂಡಿ ಮಾಡುವ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ರುಪ್ಪೆಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗೋಪಣ್ಣನವರು ಈಗ ಎಂತಹ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. "ಪಾತ್ರ ಬೇರೆ ಉಪಯೋಗಿಸಮ್ಮೆ" ಅಂತ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮಾನಾದರು. ಮರುದಿನ ಮೂಡಿ ಮಾಡುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದು. "ಮೂಲತಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ನಿನಗೆ ದಿನಾ ಅನ್ನ-ಹುಳಿ ತಿನ್ನಿಸಿ ನಾಲಿಗೆ ಚಪಲ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಏನೆಲ್ಲಾ ನಾಟಕವಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ" ಅಂತ ಭಕ್ತಿ ಪರವಶದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು.

ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಗ ಹೊರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಾರಾಡುವುದು ಜಾಸ್ತಿಯಾಯ್ತು. ಬೇಳಗ್ಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೋದರೆ, ಸಂಜೀ ರೇಖಾ ಒಬ್ಬಳೇ ಕಾರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. "ಅಜೆಂಟ್ ಆಗಿ ನೂಯಾರ್ಕೆನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೆಲಸ ಬಿಂತು ಮಾವ. ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಇನ್ನೆರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ವಾಪಸ್ ಬತಾರ್ಕೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾವು ಬಳಾರಿಗೂ ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋಪಣ್ಣನಿಗನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮದುವೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಇವನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೊರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದನ್ನಿಸಿ. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ತಾನವನ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ? ಎಂಬ ಅನುಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಹೊನೆಯುಸಿರೆಳಿದರೆ ತನಗೆ ಎಳ್ಳು ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಸೀದಾ ಅಮೇರಿಕಾದ ವಿಮಾನ ಇವರು ಹತ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೇನೋ? ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತೀವಿ ಅಂತ ಇವರಿಭೂರೂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತನಕ ತಾನು ಕಾಗೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಹಿಂಡ ಮುಟ್ಟಬಾರದು ಅಂತ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಜನಿವಾರವನ್ನೋ ಬಿಸುಟು ಹಾಕಿದ ಇವನಿಂದ ಕಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂಡವೂ ಇಲ್ಲ. ಮರಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆನೆ, ಅದರಾಗೆ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ ಅಂದುಹೊಂಡರು.

ಹೇಗೆ ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಅಚಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉರಿನಿಂದ ಕಾಸಿಂಸಾಬರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಉರೈ ಮನೆಗೆ ಬಂದಪ್ಪ ಗೋಪಣಿನವರಿಗೆ ಖುಷಿಯಾಯ್ತು. ಕಾಸಿಂಸಾಬರಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲೂ ಬಿಡದಂತೆ ಉರಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರ ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಯಿವಮಾಸ್ತರು ಹೇಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿದಾಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೀರು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಯಿವಮಾಸ್ತರು ಹೇಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿದಾಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೀರು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ನರಸಿಂಹನ್ನಾಮು ಜಾತಿ ವರ್ಣ ವರ್ಣ ನಡಿತದಾ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಸೋಸೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ದಿನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನರಸಿಂಹನ್ನಾಮು ಜಾತಿ ವರ್ಣ ವರ್ಣ ನಡಿತದಾ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಸೋಸೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ದಿನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನರಸಿಂಹನ್ನಾಮು ಜಾತಿ ವರ್ಣ ವರ್ಣ ನಡಿತದಾ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಸೋಸೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯೋಳಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಗೋಪಣಿ ಸಂಕೋಚದಿಂದಲೇ “ಕಾಸಿಮ್ಮಾ ಜಿಕ್ಕಾ ಬಿರಿಯಾನಿ ಬೇಕಂದ್ರೆ ಹೇಳೋ... ಸೋಸಿ ಸಂಕೋಚದಿಂದಲೇ ಭಾಳ ಭಲೋ ಮಾಡ್ತಾಳಿ...” ಅಂತ ಹೊಟ್ಟೆಯೋಳಗಿನ ವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಕಾಸಿಂಸಾಬರಿಗೆ ಗಲಿಬಿಲಿಯಾದರೂ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು “ನಿನ್ನ ಮನಿಯಾಗೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಹೆಂಗೆ...ಹೆ. ಹೆ. ಹೆ. ಹೆಡ ಬೇಡ...” ಅಂತಂದು ಶಾಶಾಹಾರಿ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತಿಂದರು.

ಉಂಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಸಿಂಸಾಬರು ಮೆತ್ತನೆಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗೋಪಣಿನವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. “ಮಗ, ಸೋಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಭಾಳದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಅಂತ ಕೇಳಿನಿ. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಡಿಗಿ ಮನಿ ಪಡಸಾಲಿ ಭರಾ ಘಾರಿನಾಗೆ ಹೋಗ್ನಾನೆ ಅಂತ ಉರಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದ ಕೇಳಿ ಭಾಳ ಸಂಕೋಷ ಆಯ್ದು ಬಿಡು. ನೀನು ಇಂಥಾ ಮಗನ್ನ ಪಡೆಯೋದಕ್ಕೆ ಮಣಿ ಮಾಡಿದ್ದಿ” ಎಂದರು. “ಹೌದಪ್ಪ ಹೌದು, ಭಾಳ ಮಣಿ ಮಾಡೀನಿ” ಅಂತ ಗೋಪಣಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುಬಿಟ್ಟರು.

“ಇಸ್ತಾಯಿಲ್ ಈ ವರ್ಣ ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಾಗೇ ಓದಿಕೊಂಡಾನೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮುದುಗರಂಗೆ ಮಷಾರಲ್ಲ ಬಿಡು. ಕಡಿಮೆ ಮಾರ್ಕ್ ಬಂದಾವಂತೆ. ಈಗ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವಲ್ಲದು. ಓದಿಗಿಂತ ಮಾಡಿದ ಸಾಲ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟಾಗಿ ಉಂಡೆ. ತೀರಿಸೋದು ಹೆಂಗಪ್ಪ ಅಂತ ನೆನಸಿಗೊಂಡರೆ ರಾತ್ರಿ ನಿದಿ ಸುತ ಬರಂಗಿಲ್ಲ. ವರ್ಣಶಾಪೂ ಸರೀಗೇ ನಡೀವಲ್ಲದು. ದಿನ ದೂಡೊದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆಗ್ನಾದೆ. ಗೋಪಣಿ ನೀನೇ ಹೆಂಗನ್ನಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೋ... ನಿನ್ನ ಮಗ-ಸೋಸಿ ಮನಸು ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಗ್ನಾದೆ” ಅಂತ ಕಳಕಳಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಗೋಪಣಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ಹೋಯ್ತು “ನೀನೆನೂ ಚಂತಿ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತೇನಿ” ಅಂತ ಆಶ್ಲಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಕಾಸಿಂಸಾಬರು ಉರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ರೇಖಾಗೆ ಮಗನ ಬಯೋಡೇಟಾ ಕೊಟ್ಟರು. “ಹೆಂಗ ಬರದಾನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಮ್ಮ ನೀವು ಇನ್ನೂ ಚೆಂದಾಗಿ ಬರೀಬೇಕು ಅಂತಂದ್ರೆ, ಹಂಗೇ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತೇನಿ” ಅಂತಂದರು. ರೇಖಾ ಅದೆಲ್ಲಾ ಬೇಡವೆಂದಲ್ಲ. ಮನೆಯವರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಗೋಪಣಿ ಮಾಸ್ತರರು ಬಸ್ ನಿಲ್ಲಾಣಿದವರಿಗೆ ಕಾಸಿಂಸಾಬರನ್ನು ಬೀಳಿಸ್ತೂಡಲು ಹೋದರು. ಕಾಸಿಂಸಾಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು “ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಿಂದ ದಗ್ಗರಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆಗ್ನಾದೆ ನೋಡು. ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಲ್ಲೀ ಸೇವಾ ಮಾಡಿಸು ಕಾಸಿಮ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಸ್ಸು ಹತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕಾಸಿಂಸಾಬರು ಗೋಪಣಿನ ಕೈ ಹಿಡಿದು “ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ ಗೋಪಣಿ ಭಾಳ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆಗ್ನಾದೆ...” ಅಂತ ಕಣ್ಣ ತುಂಬಿ ಹೇಳಿದರು. ಗೋಪಣಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲೂ ಆಗದಂತೆ ಧ್ವನಿ ಗದ್ದದಿತವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಅವರ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ತಟ್ಟಿದರು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮೂನ ಲೇಸನ್ನು ಬಿಭ್ರಿತ್ತು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಯೋಡೇಟಾವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿ-ಸಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು “ಆಗಲ್ಲಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕಂಪಿನಿನಾಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಡಿಸ್ಪೋಕ್ನ್ ಆದರೂ ಇರಬೇಕು. ತುಂಬಾ ಹೋಪಾಲೇಸಾ ಮಾರ್ಕ್ ಅವೆ. ಅವನು ಓದಿರೋ ಕಾಲೇಜೂ ಅಂತ ಹೆಸರುವಾಸಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ” ಅಂತಂದ. ಗೋಪಣಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಹಂಗಂದ್ರೆ ಹೆಂಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಕಾಸಿಂಸಾಬರು ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಕಾದವರು. ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ

ಮಾಡಿದವರು. ನೀನು ಈವತ್ತು ಹಿಂಗೆ ಪಠಪಠ ಅಂತ ಮಾತಾಡಿರೋದಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಕಾರಣ. ಈಗ ಹೀಗಂದ್ದೆ ಹೆಂಗೆ ಹೇಳು...” ಅಂತ ಗೋಗರೆದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಇದು ಕಿರಿಕಿರಿಯೆನ್ನಿಸಿತು.

“ಅಪ್ಪ ಬಿ ಲಾಜಿಕಲ್, ಯಾವಾಗೋ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯಕ್ಕೂ, ಈಗ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸೋದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧ. ಕಂಪನಿ ನನ್ನ ಸ್ವಂತದಲ್ಲವ್ ಯಾರೋ ಅಮೇರಿಕಾದವರದು. ಬರೀ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋಗಳ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿದ್ದೆನಾನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸ್ತಿದ್ದೆ”

ಇಂಪನಿ ಅಮೇರಿಕಾದ್ದು ಆದರೆ ಏನಾಯೋ? ನಮ್ಮ ದೇಶದಾಗೇ ಅದಲ್ಲೇನು. ನೀವೇ ಎಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದು, ನೀನು ಕಾಸಿಂಸಾಬರ ಕಷ್ಟ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು ಒಟ್ಟಿಕ್ಕೊಳ್ಳಾರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಮ್ಮೆ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಡಿತದೆ. ಬರೀ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೇ ಕೆಲಸ ಶಂತಂದರೆ, ದಢ್ಢರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಹೇಳು? ಅವರೂ ಬದುಕು ಮಾಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ? ಯೋಗ್ಯತೇನ ಬರೀ ಮಾರ್ಕೆಸಿಂದ ಅಳೇಳಿಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನು?”

ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು.

“ಅಪ್ಪ ನಿಂಗೆ ಹೆಂಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಅಥರ್ ಆಗವಲ್ಲಲ್ಲ. ಮಲ್ಲಿನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಂಪನಿನಾಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದು ಅಂದರೆ ಏನಂತ ಅಂದುಕೊಂಡಿ ನೀನು? ಕನ್ನಡ ಸಾಲಿ ಮಾಸ್ತರ ಕೆಲಸ ಅಂತ ಮಾಡೇ ಏನು?...”

ಮುತ್ತು ಒಡೆದುಹೋಗಿಯಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಕ್ಷುರತೆ ಅರಿವಾಯ್ತು “ಇ ಆಂ ಸಾರಿ ಅಪ್ಪ...” ಅಂತಂದ. ಗೋಪಣ್ಣನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಯಾವ ಧೈರ್ಯವೂ ಉಳಿಯಲ್ಲ. ಸೀದ ತಮ್ಮ ಕೋಣಗೆ ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೇಬಲಿನ ಮೇಲೆ ನಗುನಗುತ್ತಿರುವ ಹೆಂಡತಿಯ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. “ನನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡೆ. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರಲಾರೆ. ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ದೇವರ ಮಾಜೆ ಮಾಡಿದಂಗೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವಾ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಲಕಸ ಆಯ್ತುಲ್ಲಿ...” ಅಂತ ದುಃಖಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಕಣ್ಣಿಂದ ಎರಡು ಹನಿ ಜಾರಿದವು.

ಮಗ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕೂತ. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರ ತಲೆ ಸವರಿ “ಅಪ್ಪ, ಆವೇಶದಾಗೆ ಏನೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಟ್ಟಿ. ತಪ್ಪಾಯ್ತು ನಿಜ ಹೇಳ್ಣೆನಿ, ಬರೀ ಕ್ಯೆ ತುಂಬ ಸಂಬಳ ಬರುತ್ತೆ ಅನೆಂಬ್ರೇದು ಬಿಟ್ಟಿ ನನಗೆ ಇರೋ ಅಧಿಕಾರ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಯಾರೋ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿತು ಮಾಡಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗ್ತದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರ ಎತ್ತೋ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಸಿಂಸಾಬರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅಥರ್ ಆಗಂಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏನೇ ಹೇಳಿದ್ದು ಅವರ ಮಗಂಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಂಗಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾಗೆ ನಾನು ಕಾಸಿಂಸಾಬರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲಿ”ಅಂತಂದ. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಾತಿಗೆ ಗೋಪಣ್ಣಮಾಸ್ತರರು “ಬೇಡಪ್ಪ, ಕಾಸಿಂಸಾಬನು ಸಹಾಯ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೇ ಹೊರತು. ಸಾಲವನ್ನಲ್ಲಿ” ಅಂತ ಸೋತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

ಈ ಫಟನೆಯ ನಂತರ ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರು ಕಾದ ಗಾಜನಂತಾದರು. ಕೆಲವೇ ಹನಿ ತಣ್ಣೀರು ಬಿದ್ದರೂ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗುವಂತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದು ಮರುದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರೇಖಾಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆಯ ನೋವು ಶುರುವಾದಾಗ! ಮಗನಿನ್ನೂ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. “ ಮಾವ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೋನ್ ಮಾಡಿರಿ” ಅಂತಂದಳು. ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಮಗನ ಪ್ರೋನ್ ಸಂಭರ ನೆನಟಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನೋವಿನಲ್ಲಿಯೇ ರೇಖಾ “ಇ..ಲ..ಇ...ಇ...” ಅಂತ ಹೇಳಿದಳು. ಮಾಸ್ತರರು ನಡುಗುವ ಕೈಯಿಂದ ಪ್ರೋನ್ ಮಾಡಿದರು. ಮಗ ತಕ್ಕಣ ಹೊರಟು ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಸುಮಾರು ಅಥರ್ ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಉರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ. ಮಗ ಮನಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಗೋಪಣ್ಣನವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲೆಲ್ಲ.

ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರ ಸಹಾಯವನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿಣವೆಂದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಾರೇನೋ ಎಂದು ಸುಮ್ಮಾನಾದರು. ಸೋಸೆಯ ಒಳ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು “ಈಗ ನೋವು ಹೆಂಗದಮ್ಮಾ? ಪರವಾಗಿಲ್ಲವಾ?” ಎಂದು ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ದೇವರ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ “ಸುಸೂತ್ರ ಹೆರಿಗೆ ಆಗೋ ಹಂಗೆ ನೋಡ್ಲೋಳಪ್ಪ” ಅಂತ ವ್ಯಾಧಿಸಿದರು.

ಮಗ ಬೇಗನೆಯೇ ಬಂದ. ರಾತ್ರಿಯಾದ್ವರಿಂದ ಉತ್ತಾಫಿಕ್ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ರೇಖಾ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದ್ದ ಆಸ್ತ್ರೆಯ ಮುಂದೆ ಕಾರು ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಆದರೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವೋಂದು ಕಾದು ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಆಸ್ತ್ರೆ ಬಂದ್ರ! ಗೇಟಿನ ಮುಂದೆ ತೂಕಡಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹೇದೆಯೊಬ್ಬು “ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾಂಡಲ್ ಆಗ್ಯತೆ ಸಾರ... ಎಲ್ಲು ಬಂದ್ರ... ಡಾಕ್ಟರಮ್ಮನ ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಾರೆ....” ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡುವದೆಂದು ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. “ಹೋ ಕ್ಯಾನ್ ದೆ ಕು ದಟ್ಟ...” ಅಂತ ಜೋರಾಗಿ ಅಂದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮುಂದೆ ಹೊಗಾಡುವದು? ಡಾಕ್ಟರರ ಮನೆಗೆ ಪೂರ್ನಾ ಮಾಡಿದ. ಎಂಗೇಜ್ ಟೋನಾ ಬಂತು. “ ಪೂರ್ನಾ ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟಾರೆ ಸಾರ... ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ...” ಅಂತ - ಹೇದೆ ಹೇಳಿದ.

ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸ್ತ್ರೆಯಿದೆ ಎಂಬುದೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಹೋಸ ಕೇಸನ್ನು ಅಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ? “ಸುಮ್ಮನೆ ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ತ್ರೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ ಸಾರ... ಅದೇ ಬೇಸು....” ಅಂತ ಹೇದೆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟು “ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ತ್ರೆನ್ನಾ.... ನೋ...ನೋ....” ಅಂತ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಿದ್ದ. ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರೇ ತಲೆ ಹಾಕಿ “ಈಗ ಅದೇ ವಾಸಿ ಅನ್ವಯದ್ವಾರೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ. ಹೆರಿಗೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಬೇಕಂಡ್ರೆ ಒಳ್ಳೆ ಆಸ್ತ್ರೆಗೆ ಶಿಫ್ಟ್ ಮಾಡೋಣ” ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಒಬ್ಬಿಕೊಂಡ. ಆಗ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೇದೆಯಿಂದಲೇ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅದು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ.

ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರೇ ಗತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ರಿಸೆಪ್ಸನ್ ಬಿಕೋ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಅವರಿವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ. ಯಾರು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೊಡಿಸಿಲ್ಲ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಾದಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇ ಓಡಿ ಹೋದ. “ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಜಾ ಕುಡಿಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಯಾರೆ. ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಾಲಿರಿ” ಅಂತಂದಳು. “ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆಗಲೇ ನೋವು ಶುರುವಾಗದ್ದೀ...” ಅಂತ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ರ್ಥನಿ ಎತ್ತರಿಸಿದ. “ರೀ ಏಸ್ಟ್ರೋ. ಎಲ್ಲಾರ ಹೆಂಗಸರೂ ನೋವು ಶುರುವಾದ ಮೇಲೆ ಆಸ್ತ್ರೋ ಬರೋದು.... ನಿಮ್ಮದೇನೋ ಸ್ವೇಷಲ್ ಕೇಸ್ ಅನ್ನೋ ತರಹ ಅಡ್ಡಿರಲ್... ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಕೊಳ್ಳಿ...” ಅಂತಂದಳು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಮೈ ಶ್ರೀ ಪರಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಂತರ ರೂಪಾಯಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ತನ್ನಂಥವರು ಸರಕಾರದಿಂದ ಈ ತರಹದ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು?

ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಸೋಸೆಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಆತಂಕದಲ್ಲಿ ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಒಳಗೆ ಹೋದ ಮಗ ಇನ್ನೂ ಹೂರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಚಡವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಹೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ಕುಳ್ಳನೆಯ ದಾದಿಯೊಬ್ಬಲು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಂತಳು “ಗೋಪಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರಲ್ಲೇನ್ನಿ?” ಅಂತಂದಳು. ಮಾಸ್ತರರು ಹೂದೆಂದ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು. ದಾದಿಯ ಮುಖಿ ಇಷ್ಟಗಲ ಅರಳತು. “ನಾನ್ನ ಮಾಸ್ತರ.... ರಾಧ.... ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಗಂಗಣ್ಣನ ಮಗಳು.... ಗುರ್ಬಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲೇನ್ನಿ? ನೀವು ನಂಗೆ ‘ಗಿಡ್ಡ ಮಟಾಣಿ ಮಕ್ಕಳ ರಾಣಿ’ ಅಂತ ಕರೀತಾ ಇದ್ದ ನೋಡ್ಲಿ....” ಅಂತಂದಳು. ಮಾಸ್ತರರು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಲನ್ನು ಹಾಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೇ ಜ್ಞಾನಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಈ ‘ಗಿಡ್ಡ ಮಟಾಣಿ’ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತೋರ್ವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದೆ “ಹೋದೇನಮ್ಮು.... ಭೇಷಣಿಯೇನಮ್ಮು....” ಅಂತ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರು.

ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಸರಾಗವಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ರಾಧ ಅದೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಸ್ತ್ರೀರೂ ತಂದಳು. ಒಂದಿಭ್ರಮ ಆಯಾಗಳನ್ನು ಜವಾನರನ್ನು ಕರೆತಂದಳು. “ಎನೂ ಹೆದರಬೇಡ್ರಿ ಮಾಸ್ತರೇ.... ಹೆರಿಗೆ ಸುಸೂತಿ ಆಗ್ರಹಿ....” ಅಂತ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಳು. ಒಂದು ಹವಾನಿಯಂತಿತ ಕೊಡಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದಳು. “ಆಯಾಸ ಆಗಿದ್ದೆ ಹಂಗೇ ಅಳ್ಳ ಆಗಿ ಮಾಸ್ತರ್.... ಹೆರಿಗೆ ಆದ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ಎಬ್ಬಿಸ್ತೇನಿ.....” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ “ಯಾವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹ್ಯಾಂಡಲ್ ಮಾಡ್ಯಾರೆ?” ಎಂ.ಡಿ.ನಾ ಇಲ್ಲಾ ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಸಾ. ನಾ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ರಾಧ “ಮಗ ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಯಾನಂತೆ ಕಾಣಿಸ್ತುದಲ್ಲರೀ ಮಾಸ್ತರ...” ಅಂತ ಗೋಪಣಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. “ಮತ್ತೆ ಸಿಜರಿನ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗ್ರದೇನಮ್ಮೆ?” ಎಂದು ಗೋಪಣಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. “ಆಯಾ, ಗೊತ್ತಿರೋ ಕೇಸಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕತ್ತರಿ ಹಾಕಂಗಿಲ್ಲ ಬಿಡರಿ....” ಎಂದು ನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

ಮತ್ತರದು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಯೂ ಆಯ್ದು “ಮೊಮ್ಮೆಗ ಹುಟ್ಟಾನೆ... ನೋಡ ಬಿರಿ ಮಾಸ್ತರರ... ಬಳಾರಿ ಬೆರಕೆ ಮುವಿದಾಗೆ ಎದ್ದು ಹೊಡಿತದೆ...” ಅಂತ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ಮುದುರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆಯಂತಹ ಕೂಪು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪನೋ ಕಂಡಂತೆ ಸಣ್ಣಗೆ ನಕ್ಕಿತು. ಗೋಪಣಿ ಮಾಸ್ತರರ ಹೃದಯ ಹಿಗ್ಗಿತು. ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದರೆ ಫೇಟ್ ದುಕ್ಕಿಣಾಮ್ಮನ ಮುಖ! ಮಗರಾಯ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸೆಪಟ್ಟಿ “ಹುಷಾರು ಹೀಗ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿಗೋಬೇಕು.” ಅಂತ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಗನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ದೇಹದೊಳಗೆ ಸಂತೋಷದ ಸೆಲೆಯೊಂದು ಹರಡಿ ಮೈ ಜುಂ ಆಯಿತು. ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಅವಳ ಹಣೆಯನ್ನು ಸವರಿದ. ರೇಖಾ ನೆಮ್ಮೆದಿಯಿಂದ ಮುಗುಳುನಕ್ಕೆಳು.

ಹತ್ತು ದಿನ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ತಿತ್ವಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. “ಮಾಸ್ತರರೆ... ಮಾಸ್ತರರೆ....” ಎನ್ನುತ್ತಾ ರಾಧ ಇಲ್ಲಾ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. “ನೀವು ಮನೀಗೆ ಹೋಗಿ ತಣ್ಣಗೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮಾಸ್ತರರೆ, ರಾತ್ರಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೋಳ್ಳಿವಿ...” ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. “ಮೊಮ್ಮೆಗೆ ಒಂದು ಭಲೋ ಹೆಸರು ಹುಡುಕಿಡ್ರಿ...” ಅಂತ ಹೇಳಿದಳು. ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳಿದೆ ಅದೆಂತಹದೋ ದಿಸ್ತೊಟ್ ಕೊಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಬೆರಗಾಗುವಪ್ಪು ಕಡಿಮೆ ಬಿಲ್ಲೊ ಆಗಿತ್ತು.

ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನ ಮಾಸ್ತರರು ರಾಧಳಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ್ಣಿ-ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟದ್ದು ನೋಟುಗಳನ್ನು ನಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ರಾಧ “ಏನ್ನಿ ಮಾಸ್ತರರ... ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಹಣ ಹೆಂಗೆ ತೊಗಳಿಕಾಗ್ರದೆ ರೀ....” ಅಂತಂದಳು. “ಹಂಗಲ್ಲಮ್ಮ ಇಷ್ಟು ಕಣ್ಣಗೊಂಡು ಮಾಡಿದ್ದಿ... ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಾವು ಏನಾರ ಕೊಡಬೇಕೋ ಬ್ಯಾಡೋ....” ಅಂತಂದರು. “ಮಾಸ್ತರರ, ಬಿದು ಮಾಡೋದು ಹೆಂಗೆ ಅಂತ ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೇರಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು ಬೇರೆ ಏನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗ್ನೇಯಿಂದಿತ್ತಿ” ಅಂತಂದು ವಿಡಾ ವಿಂಡಿತವಾಗಿ - ಹಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಕಾರಿನ ತನಕ ಬಂದು, ಮಗುವಿನ ಮೂಗನ್ನು “ಅ...ಲ...ಲಾ....” ಎಂದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಬೀಳಿತ್ತುಟ್ಟಳು.

ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ವಾಪಾಸು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮಾತನಾಡಿದ. “ಅಪ್ಪ, ರಾಧಳಿಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿಂಡಿತಾ ಶಿಗಂಗಿಲ್ಲ ಅನಿಸ್ತದೆ. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ವಿಬರಿಲ್ಲದಂಗೆ ದುಡಿದು ಯಾರೋ ಅಮೇರಿಕಾದವನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತಹ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಬರಿತೀವಿ. ಅವರಿಗೆ ನಾವ್ಯರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಅವರ್ಯಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರೋದು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿರೋ ಬಡ್ಡಿ ಮಾತ್ರ...” - ಅಂತಂದ. ರೇಖಾ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಕುಮಾರನಿಗೆ ಅದೇನಫ್ರಾವಾಯಿತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಸಣ್ಣಗೆ ನಕ್ಕ!

ಕಥೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ

ಬಳಾಶ್ವರಿಯ ಸಂಶೋರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕಥೆಗಾರ ವಸುಧೇಂದ್ರ ಅವರು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಸ್‌ಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ದುಡಿಯತ್ತಿರುವ ವಸುಧೇಂದ್ರ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಾರರೂ ಹೌದು. ಮನೀಷ, ಉಗಾದಿ, ಚೇಣು, ಹಂಪಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೈಸ್, ಮೋಹನಸ್ವಾಮಿ, ವಿಷಮು ಭಿನ್ನರಾತಿ ಮುಂತಾದವು ಇವರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಹರಿಚಿಕ್ತ ಸತ್ಯ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿ. ಕೋತಿಗಳು, ವರ್ಣಾಮಾಯ, ಐದು ಪ್ರೇಸ್ ವರದಕ್ಷಿಣಿ ಮುಂತಾದವು ಇವರ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು. ಮಿಥುನ, ಎವರೆಸ್ಟ್ ಇವರ ಭಾಷಾಂತರ ಕೃತಿಗಳು. ಕನಾಂಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಡ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಥಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾಸ್ತಿ ಕಥಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ವಸುಧೇಂದ್ರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರೂ ಆಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಯ ಆಶಯ

“ಯುಗಾದಿ” ಕಥೆಯು ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯ ಮಾಸ್ತರಾಗಿರುವ ಗೋಪಣ್ಣ ಅವರಿಗೂ ಅವರ ಸಾಫ್ತ್ ವೇರ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಮಗನಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವ ಅಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕಂದರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲತೆಯಿಂದಲೇ ಆದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ಈ ಕಥೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ. ‘ರೂಢಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಕಷ್ಟ; ಮುರಿಯುವುದು ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟ; ಮರೆಯುವುದಂತೂ ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟ’!- ಇದು ವಸುಧೇಂದ್ರ ಅವರು ಬಳಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಲು.

“ಯುಗಾದಿ” ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯ ಜೀವಿಯೋಬ್ಬನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಕತೆಯ ತೀರುಳಾಗಿವೆ.

ಹಳೆಯ ರೂಢಿಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ರೂಢಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಣಬ ಅವರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಆಶಯಗಳು ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೌರ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲ ಚತುರತೆ ಇರುವ ಲೇಖಕನಿಗೆ, ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಮೌಧ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳ ಕೌರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಮೂರ್ತನೆಲೆಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವರ್ಗಸ್ಯಾಂತ್ರಿಕ್ಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವು

ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ

17. ಮೆಗಾನೆ ಎಂಬ ಗಿರಿಜನ ಪರ್ವತ

ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಚೋರಲಿಂಗಯ್ಯ

ಮೂಲತ: ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬೆಂಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಒಂದು ಆನಂದದ ಸಂಗತಿ. ಅಲ್ಲಿನ ಹಸಿರು ವನರಾಶಿಯಾಗಲೀ, ಹರಿಯವ ಹಳ್ಳಗಳಾಗಲೀ, ಗೊಂಜಲು ಹೂವಾಗಲೀ ಬಯಲುಸೀಮೆಗೆ ಕೇವಲ ಮಳೆಗಾಲದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು.

ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕರೀಂಖಾನಾರವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯ ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಶ್ರೇಣಿಯ ಆಜುಬಾಜಿನ ಎಲ್ಲ ಗಿರಿಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಏಡಿಯೋ ಸಾಕ್ಷಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಲೆನಾಡು ಕೂಡ ಸದ್ಗುರುಯೇ ಬರಿದಾಗಿ, ಬಯಲಾಗಿ, ಬರಡಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವ ಅಪಾಯದ ಮನವರಿಕೆಯಿಂದ ಕರೀಂಖಾನರು ಹಸಿರು ಉಳಿದಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪೆಸಬೇಕೆಂಬ ಕಣ್ಣಾಜ್ಞಯನ್ನು ಕೂಡ ನಮಗೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ನಾವು ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದೇವು. ತಾಳಗುಪ್ಪದ ಗಿರಿಜನ ಶ್ರಮ ಶಾಲೆಯ ಹುಣ್ಣಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರ ನೆರವಿನಿಂದ ಪಟ್ಟಿಮತ್ತೆ ಸುಮಾರು ೩೦ ಕಿ.ಮೀ. ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ನಾಗವಳ್ಳಿ ತಲುಪಿದ್ದೇವು.

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಅತ್ಯನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಕಣಿವೆಯೋಳಗೆ ಸುಂದರ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ನಾಗವಳ್ಳಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಮಲೆನಾಡಾಗೇ ಉಳಿದ್ದುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ತಂದಿತ್ತು. ನಾಗವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಹಾಡುವಳ್ಳಿಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನ ಒಡಲೋಳಗಿರುವ ಗೊಂಡ ಜನಾಂಗದವರ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಾಗವಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಾಡುವಳ್ಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆ ಜೀಮು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದ್ದೇವು. ಕೋಟಿಯಂತೆ ಹಬ್ಬಿದ ಪರ್ವತ ಸಾಲುಗಳು, ಮೊನಚು ಗಿರಿಶಿಲರಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆ ಎಬ್ಬಿಸಹತ್ತಿದ್ದೇವು. ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಯಂತೆ ಮೇಲೇಳುವ ಹೋಗೆ ವಸತಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದೂರದೂರದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯೋ, ಹಸುವೋ, ಮತ್ತಾವುದೋ ಪ್ರಾಣೀಯ ಶಭ್ದ ಆಗಾಗ ತೇಲಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಣಿ... ಪಟ್ಟಾ.... ಎಂಬ ಮರಕಡಿಯುವ ಶಭ್ದವೂ ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲ. ಹಾಡುವಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಂಗೀತಮರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಇತ್ತಂತೆ. ಅದು ಜೈನರ ಉಂಡಾಗಿತ್ತಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇವು. ಈಗ ೧೦-೧೨ ಮನೆಗಳ ಕುಗ್ರಾಮ ಅಷ್ಟೇ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಕಳ ಎಂಬ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಹೋರಟಿವೆ. ಇಕ್ಕಣ್ಣದ ದಾರಿ. ದಾರಿಯಂಚಿಗೆ ಮಂಡಿಯೆತ್ತರ ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲು. ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬರ ಪಯಣ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳ ಗುಂಪು. ಕನೆವಯಲ್ಲಿನ ತುಂಡು ಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೊಂಡರು ಮತ್ತು ದೀವರ ಜನಾಂಗ. ಹೋರಳಿಗೆ ಮರದ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ತುಂಡು ಹಸುಗಳ ಹೋರಳ ನಾದ. ನಾಗವಳಿಯ ದೀವರ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ, ಗೊಂಡ ಜನಾಂಗದ ಕರಿಯ ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು. ನಾಡಕೋವಿಯೊಂದನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಟಿ ಬೇಟಗಾರನಂತೆ ಲೀಲಾಕಾಲವಾಗಿ ಮುನ್ನಗೂತ್ತಿದ್ದ ಕುಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದೇ ನಮಗೆ ತ್ರಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಿರುವು-ಮುರುವಿನ ಹೋರಕಲು ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆವನು ಮರೆಯಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರತಕ್ಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕಮ್ಮಿ ಚಮ್ಮದ ದಷ್ಟಮಷ್ಟನಾದ ಈ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಿಷ್ಣಾತ ಬೇಟಗಾರ ಮಟ್ಟಣಿನಂತೆಯೇ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿನ ಮಟ್ಟಣಿನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಮಟ್ಟಣಿನಿಗೂ ಈ ಕುಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಸಾದೃಶ್ಯ-ವೈದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಗುಂಪಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಸರಕ್ಕನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾಯಿ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟಿ ಮಾತನಾಡದಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಏನೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಸೂಚನೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತೆವು. ಒಂದು ಕ್ಷಣಾ ನಿಂತು ಎತ್ತಲೋ ನೋಡಿದ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಓಡತೋಡಿದ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯನೂ ಹೇಳಿದೆ ಕೇಳಿದೆ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಓಡಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಓಡಿದ. ಏದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಮೊಲವೋಂದು ಕುಪ್ಪಯ್ಯನ ಕಳ್ಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾಗಿಯೂ, ಬೇಟೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಅನಂತರ ವಿವರಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ೫ ಕಿ. ಮೀ. ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ ನಾವು ಅರ್ಕಳವೆಂಬ ಸುಂದರ ತಾಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೇರಿದ್ದು. ಹಾಡುವಳಿಯಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರ್ವತ ಶಿಖರವೋಂದು ಈಗ ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೇ ಇತ್ತು. ಆಗಾಗ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಹೋಡಗಳು ಕರಗಿ ಕರಗಿ ವಿವಿಧಾಕಾರ ತಾಳುತ್ತಿದ್ದವು.

೨

ಅಂದಿನ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಅರ್ಕಳದ ಗೊಂಡರ ಪರಿಸರವನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಒಂದುಗಡೆ ಮೃಜಾಚಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ 'ಮೇಗಾನೆ' ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ 'ಕುಣಬಿ' ಎಂಬ ಜನಾಂಗ ವಾಸವಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಇದುವರೆಗೆ ಸೈಕಲ್ನೇ ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧರಿರುವುದಾದರೆ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮೊದಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾಗಿಯೂ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ತಿಳಿಸಿದ. ಸಾವಿರಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ದಂಗಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಸವಳಿದಿದ್ದ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಸ್ವಲ್ಪ ದಡೂತಿ ಹೋಟೆಯ ಗಳಿಯ "ಅಯ್ಯಪ್ಪ ನಾನಂತೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಉದ್ದಾರವೆತ್ತಿದರು. "ಎಲ್ಲರೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆ. ಹೋಗಿ

ಬರೋಣ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂಥಾ ಸ್ಫಳಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀವೋ, ಇಲ್ಲೋ” ಎಂದು ಕ್ಯಾಮೆರಾಮನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿ ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದರು. ನಾನಂತರ ಬೆಟ್ಟಹತ್ತಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ದೃಢ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಗೆಳೆಯ ಲಿಂಗೇಗೌಡ ಹತ್ತಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ಪಾಪ ವಿಷ್ಣು ಬಹುಮತಕ್ಕ ತಲೆಬಾಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಗೊಂಡರ ಒಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ಹಾಡುವಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಜೀಮು ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದೆವು. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕರೀಂಖಾನರು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನ ಮೇಳ ನಡೆಸುವ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಮುಖಿರ ಜೊತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹುಳ್ಳಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರೂ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಡ್ರೈವರ್ ಮೂಲಕ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಾಹಸಯಾತ್ರೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಸಾಹಸ ಯಾತ್ರೆಯ ನಂತರ ನಾಗವಳಿಯಿಂದ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ತಲುಪುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಈ ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸರಿ, ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಮಸುಕು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಗಿತ್ತು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಕೋವಿ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿ ಹೊರಟ. ಅರ್ಕಾಳದ ಇಬ್ಬರು ಮುಡುಗರು ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೂಡಿದರು. ಕರಿಯ ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ. ಗೊಂಡಾರಣ್ಯ, ಹಲವು ಹತ್ತು ಜಾತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆರಗಳು, ನೂರಂಟು ರೀತಿಯ ಬಳಿಗಳು, ಚೆಯ್ಯಾಯೋ.... ಎನ್ನುವ ಜೀರುಂಡೆಗಳ ಶಬ್ದ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೆಂಬೆಳಕಿದ್ದರೂ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕತ್ತಲ ಅನುಭವ. ನೂರಿನ್ನಾರು ಅಡಿ ಏರುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಏಡುಸಿರು, ಅಸ್...ಲುಸ್... ಎನ್ನುವ ತೊಳಳಾಟ. ಒಬ್ಬರಷ್ಟೇ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಕಿರುದಾರಿ. ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಗಿಡಗಂಟೆ, ಮರಗಿಡಬಳಿಗಳ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕಾಡುಮಿಕದಂತೆ ಮುನ್ನಗ್ಗಿತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ನಾಲ್ಕು ಹೆಚ್ಚೆ ನಮ್ಮೀಂದ ಮುಂದಾದರೂ ಸಾಕು ಕುಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಏರುತ್ತಾ ಏರುತ್ತಾ ಆವರಿಸಿದ ಕಗ್ಗತ್ತಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಸದಾದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೂಕಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಿಳಾಮಿಳಾಗುಟ್ಟುವ ಮಿಂಚು ಹುಳುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಾವಿರ ಅಡಿ ಏರಿರಬಹುದು. ವಿಷ್ಣು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕುಳಿತೇಬಿಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗೇಗೌಡರನ್ನು ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ಶಪಿಸಿದ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಮಾತ್ರ ಸುಸ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಕೂರುವುದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಯಾವಾಗ ವಿಷ್ಣು ಕೂತನೋ ಅವನ ಮೇಲೆ ಗೂಬೆ ಕೂರಿಸಿ ನಾವೂ ಕೂತೆವು. ಹೀಗಾದರೆ ನೀವು ಮೆಗಾನೆ ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊಳಿಗುತ್ತಲೇ ಕುಪ್ಪಯ್ಯನೂ ನಿಂತ.

ಕುಪ್ಪಯ್ಯನ ಅವಸರಕ್ಕೆ ಬೇಸರದಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಪಯಣ ಮುಂದುವರೆಸಿದೆವು. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಕರಿಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಹೋದೀರಿ, ಎಡಕ್ಕೇ ನಡೆಯಿರಿ, ಜೋಕೆ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಬಲಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಅಡಿ ಅಳದ ಕಮರಿ ಇತ್ತಂತೆ. ಕತ್ತಲಾದುದರಿಂದ ಅದೇನೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಕಿಯ ದೊಂದಿಯನ್ನಾದರೂ ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕರಿಯ ಗೊಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಟಾಚ್‌ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಕುಪ್ಪಯ್ಯ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಣಿಗದ ಬೆತ್ತದಂತಿದ್ದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಕಂತೆಕಟ್ಟಿ, ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ. ಅದು ರವರವನೆ ಉರಿಯುವ ದೊಂದಿಯಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಾರಿ ಕಾಣುವಂತಾಯಿತು. ಅಂಥ ನಾಲ್ಕು-ಪದು ದೊಂದಿಗಳು ಉರಿದು ಭಸ್ತುವಾದರೂ ಆ ಜಾಗ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಸೋತ್ತೀ ಸುಸ್ತು. ಸುಮಾರು ಎತ್ತರವನ್ನು ಬಸವಳಿಯತ್ತಾ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ನೀಲಾಕಾಶ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಲಕ್ಷ್ಯಂತರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಏನುಗಿದವು. ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗವಿದ್ದ ಚಂದ್ರನೂ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ನಕ್ಷೆ ಮರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಸಣ್ಣ ಕಾಲು ಹಾದಿ ಇಟ್ಟಿಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾರು ಅಗಲವಾಯಿತು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಗಿ ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. “ಇಂಥ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರಲು ಇವರಿಗೇನು ಬಂದಿತ್ತು ದಾಢಿ” ಎಂದು ಲಿಂಗೇಗೌಡ ತಮ್ಮ ಗಮ್ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೈದು ಕುಣಬಿಯವರ ದಢ್ಡತನವನ್ನು ಅಳಿದರು. ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುವಾಗ ವಿಪರೀತ ಬೆವರಿದ್ದ ಮೈನೀರು ಕ್ರಮೇಣ ಶೀತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಚೆಳಿಯ ಅನುಭವವಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ತಂಪಾದ ಗಾಳಿ ಆತ್ಮರದಲ್ಲಿ ಸುಯಾಗುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಶಬ್ದ ಅಲೆಲಲೆಯಾಗಿ ತೇಲತೊಡಗಿದಂತೆ ಕುಣಬಿಯರ ನಾಯಿಗಳು ಕುರುಕಾಗತೊಡಗಿದೆವು. ಮೂರದಿಂದಲೇ ಬೋಗಳುವ ಮತ್ತು ಸುಯಾಗುಡುವ ಶಬ್ದ. ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ನಾಲ್ಕಾರು ನಾಯಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದವು. ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಹಚಾಹಚ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಿಂತವು. ಕುಣಬಿಯರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಸರುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಜನ ಯಾರಿರಬಹುದು? ನಾಲ್ಕಾರು ಗಂಡಸರು ಯಾವುದೋ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಗುತ್ತಾ ನಾಯಿಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದರು. ಮಬ್ಬಗತ್ತಲಿನ ಮುಖಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲು ತಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೇಯೇ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಜೋರಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವರ ಆತಂಕ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದವರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಾರಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ ಗದ್ದೆಯ ಪುಟ್ಟ ಬದುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ರಣರಂಗಕ್ಕೇ ಸಿದ್ಧವಾದಂತಿದ್ದ ನಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯರ ನಡೆವಳಿಕೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ತಾವು ಬಾಲ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮುಸಿಮುಸಿಗುಟ್ಟುತ್ತಾ, ನೆಲ ಮೂಸುತ್ತಾ ನಡೆಯತೊಡಗಿದೆವು. ಮಂದ ಬೆಳಕಿನ ನಡುವೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ಇಡೀ ಹಾಡಿಯ ಜನರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು. ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲೊಳಗೆ ಮೂಕ ದೀಪಗಳು ಹತ್ತಿಕೊಂಡವು. ಒಂದು ಗುಡಿಸಲ ಮುಂದಿನ ವಿಶಾಲ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ಹಾಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂರಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಸ್ತಾಗಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಬೆಲ್ಲದನೀರು ಅಮೃತ ಸಮಾನವಾಯಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕ್ಕಿತ ಜನಕ್ಕೆ ನಾವು ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ‘ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರುವ ಹೋಗಿ’ ಎಂದು ಕಳಿಸತೊಡಗಿದ. ನಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲ ಜಾಗವನ್ನೇ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಗಂಜ ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಹೊಟ್ಟಿಗೇನಾದರೂ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಒಣಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾವು ಬಟ್ಟಲುಗಟ್ಟಲೇ ಗಂಜ ಕುಡಿದೆವು. ವಿಷ್ಣುವಂತೂ ಉಂಡು ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಗಿತ್ತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೀರತೊಡಗಿದ.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ಇದು ಪರ್ವತವೇ ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಸಮತಪ್ಪಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ ಅನ್ನವಂತೆ ಇಡೀ ಸ್ಥಳ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕುಡಿಯೋಡಿದ್ದವು. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಹತ್ತಿಬಂದ ಪರ್ವತ ಯಾವುದು? ಇದೇನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏನೀಯೇ? ಇದೇ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ವಿಶೇಷ! ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಬೆಟ್ಟ. ಆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ದುರ್ಗಮ ಕಣಿವೆ-ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಜೀವನ. ನಮಗಂತೂ ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವೇನಿಸಿತು. ಮೂಡಣ ಸೂರ್ಯ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಏಳುಗಂಟೆ ಮೀರಿತು. ಮತ್ತಾಪುದೋ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯೇರಿ ಸೂರ್ಯ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಭಾಚುತ್ತಿದ್ದ. ತೇಲಾಡುವ ಮೇಘಗಳ ಮಧ್ಯ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಮುಗಾನೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಲಬಹುದು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅರಳೆ ರಾಶಿಗಳಂಧ ಮೋಡಗಳ ತೇಲಾಟ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿತ್ತು.

ಆಗಲೇ ಇಡೀ ಕುಣಬಿಯರ ಹಾಡಿ ಬಿದುಕಿಗಳಿದಿತ್ತು. ನೀರಿನ ಕೊಡ ಹಿಡಿದ ಹೆಂಗಸರು, ಕಂಬಳಿ ಗೊರಬೆ ಕವುಚಿಕೊಂಡ ಗಂಡಸರು, ನಡುವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕುಡುಗೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟವರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಗಳು. ಒಟ್ಟೊಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹತ್ತಾರು ಗುಡಿಸಲು ನೆಲದಿಂದ ಹೊರಚಿಮ್ಮಿದ ಅಣಬೆ ಮೋಗಟುಗಳಂತೆ ಕವುಚಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದವು. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿದ ಅಂಗಳ, ಅಂಗಳದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಗಿಡ, ಅತ್ಯಂತ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಓರಣ. ಎತ್ತರದ ಜಾಗದಿಂದ ಸಣ್ಣ ರುರಿಯಂತೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಅಡಿಕೆ ಮರದ ಓಟಗಳ ಮೂಲಕ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸ್ತವದ ನಲ್ಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತುಂಬಾ ತಂಪಾದ ನೀರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಡಿಸಲೂ ನಿಸರ್ಗದ ನಡುವಿನ ಸಹಜಾಕೃತಿ.

ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕಿರಿದಾದ, ಬಗ್ಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಚಿಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು. ಗುಡಿಸಲಿನ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧಾಕೃತಿಯ ರಂಗೋಲಿ, ಚಿತ್ತಾರ್ತ. ಪ್ರತಿ ಗುಡಿಸಲ ಚಿತ್ತಾರಗಳಿಗೂ ಅವರದೇ ವಿಶೇಷತೆ ಮತ್ತು ಮೇರಗು. ಗುಡಿಸಲ ಒಳಹೋದರೆ ಕಗ್ಗತ್ತಲು, ಕಿಟಕಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಗೂಡಿನಂಧ ರಂದ್ರ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಳಿಯ ಅನುಭವವೇ ಇರಬಹುದು. ಒಳಮನೆ ತುಂಬಾ ಸರಳ. ಕೋಣೆಗೂ, ಮಲಗುವ ಜಾಗಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯಬೇಕು. ಗುಡಿಸಲ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಚ್ಚಲ ಮನೆ. ಕಿರಿದಾದ ಬಾಯಿಯ ಗುಡಾಣಮೊಟ್ಟೆಯ ಮಣ್ಣನ ಹಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬಿಸಿ ನೀರು. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮೀಯಬಹುದು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಜನರ ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ನಮಗೆ ಆ ಹಂಡೆ ನೋಡಿಯೇ ಅದರ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಗುಡಿಸಲ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ದನಕರುಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಮಟ್ಟಮನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಡಿಕೆಯೇ ಬಾಗಿಲು.

ಸಾಗರ, ಭಟ್ಟಳ, ಯಲ್ಲಾಪುರ ಮುಂತಾದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕುಣಬಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಹೆಗಡೆಯವರ ಮನೆಗಳ ಜೀತ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಬಿಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಏಳು-ಬೀಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ, ಉದ್ದಾರ ಅಥವಾ ಅವನತಿ ಈ ಜಮೀನುದಾರರ

ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೇಗಾನೆಯ ಕುಣಬಿಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶ: ಈ ಪರ್ವತ ಹತ್ತಿಬಂದು ಮೇಗಾನೆಯ ಕುಣಬಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೇನೋ?

ಇಂಥ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಕುಣಬಿಗಳ ಜೊತೆ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಶಾಹಲ ಉಂಟಾದ್ದು ಸಹಜ. ಕೇಳಿದಾಗ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ೨೦ ವರ್ಷದ ಯಂತೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಇವರು ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಲು ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಂಗಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರಾಗಿದ್ದ ಮೇಲ್ಮೈದವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಜಮೀನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿ ಒಂದು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದ ಕುಣಬಿಯವರು, ಹಸಲರು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಯಾವ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲ, ವಸತಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಸರಿ, ಬಡವಾಯಿ ಕುಣಬಿಯರ ಒಂದೆರಡು ಪಂಗಡಗಳು ಬದುಕು ಅರಸುತ್ತಾ ಅಲೆದಾಡಹತ್ತಿದವು. ಯಾವ ಒದೆಯನ ಮನೆಗೆ ಹೊದರೂ ಒಂದು ಸೇರಕ್ಕಿ, ನಾಲ್ಕಾಳಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಗುಡ್ಡ ಹತ್ತಿ ಗುಡ್ಡ ಇಳಿದು ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡಹತ್ತಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಡಿದಾಗಿ ನಿಂತ ತನ್ನ ನೀಳ ಶರೀರವನ್ನೇ ಹಸ್ತವಾಗಿ ಚಾಚಿದ ಮೇಗಾನ ಪರ್ವತ ಇವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿತು.

ಯಂತೆ ಮತ್ತೂ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - “ನಾವೆಲ್ಲಾ ಗೋವಾದ ಕಡೆಯವರು. ನಮ್ಮ ತಾತಂದಿರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸಾಲನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ವಲಸೆ ಬಂದ ನಾವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತೆವು. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಮರಾತಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣೀಯೂ ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡವೂ ಅಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಣಾನುಬಂಧ....” ಮಣಾನುಬಂಧ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮತ್ತಪ್ಪು ಕೆದಕಿದರೆ ಯಂತೆ ಮತ್ತಪ್ಪು ಭಾವಜೀವಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - “ಮಣಾನು ಬಂಧವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು ಸ್ವಾಮಿ? ಯಾವುದೋ ಗೋವಾ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಾಡು ಕಾಡು ಅಲೆದು ಎತ್ತಂಗಡಿಯಾಗಿ ಇದೀಗ ಇಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಜಮೀನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾದೆವು” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯಂತುಗಾಗಲೇ, ಅವರ ಸಹಜರಿಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಜಮೀನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೂಲಿ ಮಾಡಿ ಬರುವುದೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೇ. ಆದರೂ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತನ್ನದೆಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲೇ ಬದುಕಿದ ಇವರಿಗೆ ಕಚ್ಚಿಯಗಲದ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನು ಹೂಡ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಆತ್ಮತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿದೆಯಿಂದರೆ ಅದು ಅತಿಶಯೋತ್ಸೀಯಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೧೮೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿರುವ ಈ ಮೇಗಾನೆಯ ಕುಣಬಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬಿಗೂ ಅಕ್ಷರಜ್ಞನಿಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಸುಮಾರು ೪೦ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿನ ಮುಖಿಂಡರಿಗಾದರೂ ಮೇಗಾನೆಗೆ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಥವಾ ಮೇಗಾನೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ (ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ). ಅದುವರೆಗೆ

ಯಾವ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರೂ ಆ ನೆಲವನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಕುತೂಹಲವನ್ನಾಗಲೀ ಬೆಳ್ಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲೀ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕರೆಂಬುವರಾಗಲೀ ಆ ಏದು ಸಾಧಿತ ಅಡಿ ಬೆಟ್ಟಹತ್ತುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿಲ್ಲವಂತೆ; ಆದರೂ ಸಾಗರದ ಕೆಲವು ಮುಖಿಂಡರ ನೆರವಿನಿಂದ ಕುಣಬಿಯರು ಹತ್ತು ಜನತಾ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಂಚುಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ತಂದದ್ದೇ ಒಂದು ಸಾಹಸವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಆ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಡೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದ್ದು, ಕಾಡುಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಅವು ಅಣಿಕಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಅವಕ್ಷೀಲ್ಲ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸುಮಾರು ೪೦ ವರ್ಷದ ದಾಗ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ “ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಏದು ಸಾಧಿತ ಅಡಿ ಇಳಿಯಬೇಕು. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಿಂದ ಹಾಡುವಳಿಗೆ ಓ ಕಿ.ಮೀ. ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಷ್ಟುದೂರ ಹೋಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂತಿರುಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ನಾವಂತೂ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಕಲಿಯಲಿ ಎಂದರೆ ಯಾರೂ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಮಾಸ್ತರು ಬರುವುದು ಮಾತ್ರ ಅನುಮಾನ”. ಇದು ಮುಗ್ದ ದುರುವಿನ ನಿಜವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಅನುಮಾನ ಕೂಡ.

ಇನ್ನು ಕಾಯಿಲೆ-ಕಸಾಲೆಗಳು ಬಂದರೆ ಬೇರು, ಕಷಾಯ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತೇರು ಉಲ್ಲಭೀಸಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೇರಿ ಬಿದಿರು ಬೊಂಬಿನ ‘ಚಟ್ಟ’ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ರೋಗಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬೆಟ್ಟ ಇಳಿದು ಭಟ್ಟಳದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವುದು ಇವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಇನ್ನು ಕುಣಬಿಯರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತ ವಿಶೇಷತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಗಿಂದ ಹೇಣ್ಣು ತರುವುದು ಕಟ್ಟ ಹೇಣ್ಣು ಕೇಳಲು ಬರುವವರೂ ಅಪರೂಪವೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡ ಸಂಬಂಧಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುಣಬಿಯರು ಮೊದಲಿನ ದೇಹದಾಢ್ಯ ಮತ್ತು ರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಗಳೇಶ ಎಂಬ ಕುಣಬಿ ಕಲಾವಿದ ನಕ್ಷೆ ಸುಮ್ಮಾನಾದ. ಆದರೂ ಮೇಗಾನೆಯ ಕುಣಬಿಯರಲ್ಲಿ ದಷ್ಟಮಷ್ಟವಾದ ಹುಡುಗರಿದ್ದಾರೆ. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸುಂದರ ಹೇಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಕುಣಬಿ ಹೇಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಹವ್ಯಾಸ. ಸಿಂಗರಿಸಿದ ತುರುಬಿಗೆ ಹೋಮಲವಾದ ಕಾಡು ಕುಸುಮದ ಪಕಳಿಗಳ ಮೇರಗು.

ಕುಣಿತೆಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದ ಬಹುಕಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಮೇಗಾನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನದ ದುಡಿತದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವಂತೆ ಮದ್ದಳೆಯ ನಾದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮದ್ದಳೆಯ ಪಲ್ಲವಿಗೆ ತಾಳದ ಅನುಪಲ್ಲವಿ. “ಸ್ವಾಮಿ ಶರಣ ದೇವಕೋ, ಸ್ವಾಮಿ ಶರಣ ದೇವಕೋ” ಸೊಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾರಂಭ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾನಕಗಳ ಸರಮಾಲೆ. ಈ ಹಾಡಿಗೆ ತಕ್ಕನಾಗಿ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗರು ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ ತೊಟ್ಟು, ತಾಳ ಮತ್ತು ಮದ್ದಳೆಯ ಲಯಕ್ಕೆ ಸೊಂಟ ಬಿಳುಕಿಸುತ್ತಾ, ನತ್ಯಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಬಿಯರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಕುಣಿಯುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಗಂಡಸರೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಷ ತೊಟ್ಟು ಅಶ್ವಂತ ನವರಾಗಿ ಕುಣಿಯವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಮುದಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷದ ಗಣೇಶ ಈ ಹಾಡಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಂದ ಕಲಿತ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಕಣಿ ಮಿಶ್ರ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರಾತ್ತಿ ನಿಂದಿ ಹಗಲು ಸತತವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾನಂತೆ. ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಬ್ಬ ಬಂದರಂತೂ ಕುಣಬಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಭೂತಿ. ಜೊತೆಗೆ ‘ಹೋಳಿ ಸಿಗ್ಗಾ’ ನರ್ತನ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೋಲುಪದ, ಗುಮಟೆ ಪದಗಳ ರಸದೌತಣ.

ಹಾಸನ ಕಡೆಯ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮೇಗಾನೆ ಸೇರಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಲ್ಲಿನ ಗಣಪಿ, ಶಾಂತಿ, ಸೋಮಿ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅಜ್ಞ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಆಶ್ಯಾಯ. ‘ನಮ್ಮ ಎರಡಡಕೆ ನಿಮ್ಮ ಎರಡಡಕೆ ಜೋಡು ಮಾಡಯ್ಯಾ ಶಿವನೇ....’ ಎಂಬ ಹಾಡು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕೀರ್ತಿನೆಟ್ಟಿಗಾದವು. ಕೊಂಕಣಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಮರಾಠಿಯ ಅರ್ಥವಾಗದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಹಗಲೂ-ರಾತ್ರಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಕಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಲಿಂಗೇಗೊಡರು ಈ ಹಾಡು ಕೇಳಿ ಹೋಸ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಆ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವಕೊಟ್ಟರು.

ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಭಾಯಾಗ್ರಹಣ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ. ಕುಣಬಿಯರ ಹಾಡಿ ನಮ್ಮ ಹಾಡಿಯೇ ಅದಮ್ಮ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ನೆಮ್ಮೆದಿ ತಂದಿತ್ತ. ಅಷ್ಟ ದೂರದ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದಿಳಿದ ನಾವೇ ಮಹಾಗಣ್ಯರು ಎಂಬಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ಕ್ಷಾಮೆರಾಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ವಿಶೇಷ ಉಂಟವಾದ ‘ಹೋಳಿ’ಯನ್ನು ಬಡಿಸಿ ‘ಗುಳ್ಳಾಣಿ’ ಪಾಯಸ ಕುಡಿಸಿ ಸತ್ಯರಿಸಿದರು. ಕುಣಬಿಯರು ಹೋಳಿ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಗೂತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಳಿ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ತಮಾಷೆಯನ್ನೇ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಅರ್ಕಾಳಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಳೆಸಿ ಹೋಳಿ ತರಿಸಿ ಗೊಂಡರ ಕರಿಯನಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬಾಳಿ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಡಿಸಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರು. ಕುಣಬಿಯರ ಆತಿಧ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಈಗಿಗ ಮೇಗಾನೆಯ ಶಿಶಿರಕ್ಕೂ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿದೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಗಂಡಸರು ಹಾಡುವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ತು ಹಿಡಿದು ಭಟ್ಟಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬರುವ ಸಾಹಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಿನ ಮೇಗಾನೆಯ ಹುಡುಗಿಯರ ಬೆನ್ನು ಕುಪ್ಪಸ ಕಂಡಿದೆ. ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಹಳಬರು ಮಾತ್ರ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುದುಕಿಯರು ಮೊಣಕಾಲಿನಿಂದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿ ಅದೇ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ಎದೆಗೂ ಬಿಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸಾದ ಗಂಡಸರು ಬರೀ ಲಂಗೋಟಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ವಾಲೆ,

ಅಂತರಪಿಶಾಚಿಗಳಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೆಂತಹ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ? ಇವು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಇಡೀ ಮಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮರವಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಬಯಲು ಅದೇ ಒಂದು ಲೋಕ.

ಸಹಾದ್ವಿಯ ಶಿವರಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಸಂತೃಪ್ತಿ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕರಿಯನ ಜ್ಞಾತ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೋಟೋ ತೆಗೆದೆವು. ಅರ್ಥ ಗಂಟೆ ಬೆಟ್ಟದ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಂತು ಇಡೀ ಮಲೆನಾಡನ್ನು ಕೆಣ್ಣಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆಸ್ತಾದಿಸಿದೆವು. ಮತ್ತೆ ಕುಪ್ಪಯ್ಯನ ಅವಸರಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಇಳಿಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದೆವು. ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರು. ತರೀರದ ಭಾರ ಹಿಡಿದು ಚಮತ್ವಾರಿಕವಾಗಿ ಇಳಿಯಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಮತ್ತೂ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಕಾಡು ಎದುರಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲನ್ನೇ ಕಾಣದ ಕಮ್ಮು ನೇಲ, ತರಗಲೆ ಕೊಳೆತು ಮಣಿನೋಡನೆ ಸೇರಿಹೋದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತನ್ನವಾದ ಒಂದು ಧರಾ ಹಿತವಾಗಬಹುದಾದ ವಾಸನೆ. ಮರಮರವನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ ವಾಸರ ತಪ್ಪದಂತೆ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದೆವು. ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿ-ಮುಳ್ಳಿಗಳು ಆಗಾಗ ತರಚಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿ ವಿಷ್ಟು ಮೇಲೆ. ಇವನೆಲ್ಲಿ ಒಂಡೆ ಉರುಳಿದ ಹಾಗೆ ಉರುಳಿ ಏಕಾರ್ಥಿ ನಾಗವಳ್ಳಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಬೀಳುವನೋ ಎಂಬ ಭಯ. ಅವನಂತೂ ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಅಂಗ್ರೇಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಪಿಸುತ್ತಾ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ; ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ಬುಡೆಮೇಲಾಗಿ ಉರುಳಿದ ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಮರಗಳು ಅಡ್ಡಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕಡೆ-ತೆಕಡೆ ಕಂದರಗಳು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರಕ್ಕೂ, ನೇಲಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಹೊರಬರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ನಾಳ್ಳೆದು ಸಾಹಸಗಳೂ ಆದವು. ಕೊನೆಗೂ ವಿಷ್ಟು ಒಂದು ಕಡೆ ಬಿದ್ದೇ ಬಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕುಡಿ ಉರುಳಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ವೃಕ್ಷದ ಬದಲಿಗೆ ತಗಲಿಕೊಂಡ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗೇರಿದ ಒಂದು ಬೇರು ಒಂದಿಷ್ಟು ರಕ್ತದ ರುಚಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಗಿಡದ ಸೋಪ್ಪನ್ನು ಒಸಕಿ ಹಿಂಡಿ ರಕ್ತ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಅಂತೊಂತೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ರಿಗಂಟೆಗೆ ಮೆಗಾನೆ ಬಿಟ್ಟ ನಾವು ಸಂಜೆ ಲಿಗಂಟೆಗೆ ನಾಗವಳ್ಳಿ ತಲುಪಿದೆವು! ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆ ದಣಿದ ದೇಹ, ಬಂದವರೇ ನಾಗವಳ್ಳಿಯ ಹೊಳೆಗೆ ಧುಮುಕಿ ಮನಸಾರೆ ಈಜಾಡಿದೆವು. ನೀರು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಮನಸ್ಸೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಘಲಾಂಗ್ ನಡೆಯುವವ್ವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಗುಡಿಸಲಿನ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಎಲೆ ಹಾಸಲಾಗಿತ್ತು. ಘಮಘಮ ವಾಸನೆ ಮೂಗಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಹಸಿವನ್ನು ಮತ್ತುಷ್ಟು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಪ್ಪಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮೀನಿನ ಉಬ್ಬ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಮೃತ ಸಮಾನವೇನು? ಅಮೃತವೇ ಆಗಿತ್ತು!

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ, ಕುಲಸಚಿವರಾಗಿ, ಲಲಿತಕಲಾ ನಿರ್ಕಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಕಾಯಗಳ ಡೀನ್ ಆಗಿ ಅಪಾರವಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಭವವಿರುವ ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ಜರ್ಮನಿಯ ವ್ರಾಚ್‌ಬಗ್ರಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿಯೂ ಆಹ್ವಾನಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಡಿಯರಿಂಗ್, ಮೆಡಿಕಲ್, ಕೈಷಿ, ಕಾನೂನು ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಚೋಧನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಇವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿತ್ತು. ಇವರು ನೀಡಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ.

ಜನಪದ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ಉಪನಿಷತ್ತಿಗಳ ದಾಸಪ್ರ-ಜೋಗಪ್ಪ, ಸಿದ್ದಿಯರ ಸಂಸ್ಕृತ, ಕಾಡು-ಕಾಂಕ್ಷಿಕ ಮತ್ತು ಜನಪದ, ಗಿರಿಜನರು, ಕನಾಂಟಿಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕೋಶ, ಮಂಟೇಸ್ಟ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಗೊಂಡರ ರಾಮಾಯಣ, ಬುಡಕಟ್ಟು ದೈವಾರಾಧನೆ, ವಿಸ್ತೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಚಿತ್ರ ಸಂಪುಟ, ದೇಸಿ ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆ, ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಲಿಖಿತಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವಲ್ಲದೇ ‘ಅನೆಕಾಡು’ ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯ ವಿಶ್ವ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ಲಿಖಿತಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮೇಗಾನೆ ಬೆಣ್ಣ ಹತ್ತಿದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ‘ಗಿರಿಜನ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ’ ಎಂಬ ಪ್ರಾಣ ಕಥನ ಕೃತಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಬಿಂಧವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣ ಕಥನದ ಅಶಯ

“ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು ಬಯಲುಸೀಮೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಳ್ಗಾಲದಲ್ಲಿ ದೂರೆಯುವಂತಹ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು” ಎಂಬಂತೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ನಿಸರ್ಗದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಇದರ ಮಧ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುಣಬಿ ಜನಾಂಗದವರ ಬದುಕಿನ ಯಶೋಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಾಣ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿತಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಇಡೀ ಕುಣಬಿ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಗಾನೆ ಪರ್ವತದ ಈ ಜನರ ಬದುಕು ಹಿಂದ ಹೇಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ವರ್ಥದಿಂದಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಣಬಿ ಜನಾಂಗದವರ ಮನೆ ನಿಮ್ಮಾಣದ ವೃತ್ತಿಷ್ಟುಗಳು, ಅವರ ಜನಪದ ಶೀಲಿಯ ಮನರಂಜನೆಯ ಜೀವನಶೈಲಿ ಮತ್ತು ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಪ್ರಾಣ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.